

Se poser sans s'opposer
S'exposer sans s'imposer

ISSN 0995-6255

Stariĝi sen kontraŭstari
Elmeti sin sen altrudi sin

ESPERANTO - 95

Revue trimestrielle bilingue

Dulingva trimonata revuo

Antaŭ la Domo de la Asocioj de Osny. La animantoj de la A.M.O. Asocio : Domo de Osny) akceptas S-ron Thomas M. Eccardt, Prezidanton de la Esperanto-klubo de New-York (la dua, maldekstre.

Devant la Maison des associations d'Osny. Les animateurs de l'A.M.O. (Association Maison d'Osny) accueillent M. Thomas M. Eccardt, Président du club Espéranto de New-York (le 2ème à gauche).

Jarabonoj :

Landoj de la E.K. : 6,2 Ekuoj
Aliaj : 7 Ekuoj

Foto N

Abonnement 1 an :

Prix du numéro :

Photo X

6,2 Ecus.

12 Francs

ESPERANTO-95

8, rue de l'Eglise

F-95520 Osny

CCP / PCK La Source 35 766 17 T

Numéro 11.
3ème trimestre 1991

Numero 11.
3-a trimestro 1991

Postferiaj projektoj.

oooOooo

Tiu numero aperas tiel malfrue, ke jam ni estas postferie. Fakte, la akurateco neniam estis la ĉefa eco de tiu modesta revuo. Sed ĉi-trimestre, la diversaj kongresoj, kiujn ni partoprenis, la ferioj kaj kelkaj zorgoj pri sano iom perturbis la dekomencon laborplanon.

Sed en ĉiu malbono estas iom da bono, kaj tio ebligas al ni anonci serion da ŝanĝoj en la aspekto de la revuo, ŝanĝoj, kiuj efektiviĝos iom post iom. En tiu numero, vi rimarkos, ke la franca teksto transpasis dekstren. Fakte, unu el niaj junaj lernantinoj, aprobita en tio de la tuta loka grupo, sugestis, ke por pli gravigi la Esperantan tekston, kiu estas la originala, necesis transloki ĝin maldekstren, kiel okazas kutime en la dulingvaj verkoj. Ni konsentis pri tiu propono.

La dua modifo estos por la venonta numero: kovrilpaĝo pli dika.

Sed la plej grava modifo okazos komence de la jaro, kun la 13a numero, kiu havos alian titolon. Ekde la komenco, legantoj rimarkigis al ni, ke la numero de la departemento (1) en la titolo, ne taŭgas pri revuo disdonata en la tuta Francio kaj eĉ alilanden, kaj en kiu, fakte, temas tre malmulte pri la departemento Val d'Oise.

Ni elektis do la titolon "Esperanto-panorama", kiu ŝajnas al ni pli taŭga. Ĉar pluraj grafismoj estis al ni proponitaj, ni trovis nin antaŭ problemo: kiun elekti? Por helpi nin en tiu elekto, ni prezentas al vi sur la paĝo 31 kelkajn el la titoloj proponitaj, numeritaj de 1 ĝis 5. Ni esperas, ke vi bonvolos respondi al tiu malgranda enketo menciante la numeron, kiun vi preferas.

Sendu al ni, samokaze, tekstojn (francajn aŭ Esperantajn) aŭ montru al ni la temojn, kiujn vi ŝatus vidi pritraktitaj. Revuo eĉ modesta ne povas apogi sin sur la ŝultroj de solulo, des pli prave, kiam li ne plu estas juna kaj havas aliajn okupojn.

Estos sekve aliaj ŝanĝoj sed mi rezervas al vi la surprizon.

C. Cavalié

(1) 95 estas la numero de la departemento Val d'Oise.

Projets de rentrée.

oooOooo

Ce numéro sort avec un tel retard que nous voilà déjà à la rentrée. Certes la ponctualité n'a jamais été la qualité primordiale de cette modeste revue. Mais ce trimestre-ci, les différents congrès auxquels nous avons assisté, les vacances et quelques ennuis de santé ont un peu perturbé le programme initial.

Mais à quelque chose malheur est bon, et cela nous permet d'annoncer une série de changements dans la présentation de la revue, changements qui s'effectueront petit à petit. Dès ce numéro, vous constaterez que le texte français est passé à droite. En effet une de nos jeunes lectrices, approuvée en cela par tout le groupe local a suggéré que pour donner plus d'importance au texte espéranto, qui est le texte original, il fallait le placer à gauche, comme cela se fait habituellement dans les ouvrages bilingues. Nous avons souscrit à cette proposition.

La deuxième modification sera pour le numéro suivant: une couverture plus épaisse.

Mais le changement le plus important se produira au début de l'année avec le numéro 13, qui aura un autre titre. Dès le début, des lecteurs nous avaient fait remarquer que le numéro du département dans le titre n'était pas approprié à une revue distribuée dans toute la France et même à l'étranger, et dans laquelle, en fait, il n'était presque pas question du Val d'Oise.

Nous avons donc choisi le titre "Esperanto-panorama", qui nous paraît plus adéquat. Plusieurs graphismes ayant été proposés, nous nous sommes trouvé devant un petit problème: lequel choisir? C'est pour nous aider dans ce choix que nous vous présentons, en page 31 quelques-uns des titres proposés, numérotés de 1 à 5. Nous espérons que vous voudrez bien répondre à cette petite enquête en nous indiquant le Nro qui a votre préférence.

Envoyez-nous par la même occasion des textes (en français ou en espéranto) ou signalez-nous les thèmes que vous aimeriez voir traiter. Une revue même modeste ne peut s'appuyer sur les épaules d'un seul homme, à plus forte raison quand il n'est plus tout jeune et qu'il a déjà d'autres occupations.

Il y aura par la suite d'autres changements, mais je vous en ménage la surprise.

C. Cavalié

La eminentuloj de la Esperanta Movado.

Emile Boirac (1851-1917).

Tiu fama franca filozofo kaj universitatano enviciĝas, kiel generalo Sebert (1), en la Larousse du XXème Siècle (2) sed nenia aludo estas farita tie pri liaj laboroj koncerne Esperanton. Kvazaŭ li estus retkaptinta papiliojn aŭ kolektinta insignojn.

Li naskiĝis la 26an de aŭgusto 1851 en Guelma (Alĝerio). Kiel filozofo, lia ĉefa verko estas doktora tezo: "La ideo de fenomeno" (1895).

Nomumita rektoro de la Grenobla Universitato (1898), li kreis tie la elektroteknikan Instituton. Post 4 jaroj, li estis nomunita al Dijono, kie li fondis la enologian Instituton.

En 1900, li estis varbita al Esperanto per leteroj de Ch. Méray, profesoro pri matematiko en tiu lasta universitato.

Post iom da hezito, li aliĝis al la ideo kaj senlace laboris por Esperanto.

Li prezidis la unuan universalan Kongreson en Bulonjo-ĉe-maro (1905). Poste li ĉeestis ĉiujn kongresojn krom du.

Elektita de Dro Zamenhof efektiva prezidanto de la Lingva Komitato, li subtenis energie la *Fundamentajn* principojn dum la Idistaj atakoj.

Lia raporto al la 4a kongreso en Dresdo pritraktas lian partoprenon al la laboroj de la Delegacio (3) kaj ties konduton.

(1) Vidu nian lastan numeron.

(2) fama franca vortarego.

(3) Oni scias, ke la "*Delegacio por la alpreno de internacia lingvo*", kreita instigite de profesoro Louis Couturat en 1900, kunvenis unuafoje en 1907. Ĝi celis, fakte, anstataŭi Esperanton per projekto plene ŝuldata al Couturat mem, Ido. Oni scias hodiaŭ, ke de Beaufront, kiu prenis sur sin ĝian patrecon neniel partoprenis ĝian elaboradon sed, ke li defendis ĝin ĝis la morto (1935) kaj ... ke li kunportis ĝin en la tombon.

Les grandes figures du mouvement espéranto.

Emile Boirac (1851-1917).

Ce célèbre universitaire et philosophe français figure, comme le général Sebert (1), dans le Larousse du XXe siècle, mais aucune allusion n'y est faite non plus sur ses travaux concernant l'espéranto. Un peu comme s'il s'était livré à la chasse aux papillons ou à la collection de pin's.

Il naquit le 26 août 1851 à Guelma (Algérie). "Comme philosophe, son ouvrage principal est sa thèse de doctorat: "L'idée de phénomène" (1895).

Nommé recteur de l'Université de Grenoble (1898), il y créa l'institut électrotechnique. 4 ans plus tard, il fut nommé à

Dijon où il fonda l'institut oenologique.

En 1900, il fut attiré à l'espéranto par des lettres de Ch. Méray, professeur de mathématiques dans cette dernière université.

Après quelques hésitations, il adhéra à l'idée et travailla inlassablement pour l'espéranto.

Il présida le premier Congrès Universel à Boulogne-sur-Mer (1905). Par la suite il assista à tous les congrès sauf deux.

Choisi par le docteur Zamenhof comme président effectif du Comité Linguistique, il soutint énergiquement les principes du *Fundamento* pendant les attaques des Idistes.

Son rapport au 4ème Congrès à Dresde traite de sa participation aux travaux de la Délégation (2) et de la conduite de celle-ci.

(1) Voir n^o notre dernier numéro.

(2) On sait que "La Délégation pour l'adoption d'une langue internationale" créée à l'instigation du professeur Louis Couturat en 1900, se réunit pour la première fois en 1907. Elle visait, en fait, à supplanter l'espéranto par un projet dû de toutes pièces à Couturat lui-même, l'Ido. On sait aujourd'hui que de Beaufront, qui en endossa la paternité, n'y fut pour rien dans son élaboration, mais qu'il le défendit jusqu'à sa mort (1935) et ... qu'il l'emporta avec lui dans la tombe.

Lia ĉefa verko estas la *Granda Vortaro Esperanto* kun difinoj, realigita kun la senlaca helpo de majoro Fauvart-Bastoul (Fovar-Bastul) kaj de S-ino Fauvart-Bastoul (1909). Li jam publikigis tradukon de la *Monadologia* de Leibniz, en 1902 (nur du jarojn post la eklernado de la lingvo !) Li same tradukis *Don Juan*, de Molière.

Oni scias, ke dum la Bulonja Kongreso, Zamenhof proponis planon por la organizado de la Movado. Estis antaŭvidita lingva Komitato. Boirac, kiel ĵus dirite, estis la efektiva prezidanto, elektita de Zamenhof mem. La membroj de tiu komitato (102 el 28 landoj) estis tro multnombraj por efike kunlabori. Tial, en 1908, la rektoro Boirac proponis starigi en ĝia sino superan komisionon el 18 membroj. Estis la kreado de la Akademio de Esperanto, (kiu hodiaŭ nombras teorie 45 membrojn).

Emile Boirac estas la aŭtoro de la formulo tiom ofte citata : " Esperanto estos la latino de la demokratio".

Rektoro Boirac mortis en Dijono la 20an de septembro 1917, ses monatojn post D-ro Zamenhof.

" Boirac sin montris unu el niaj plej bonaj stilistoj. Per sia fluanta voĉo kaj ridetanta bonhumoro, kaj eble per sia psika influo kune kun sia persona aŭtoritato, li ĝuis grandan influon en la esperantistaj kunvenoj kaj estis ĉiam tre atente aŭskultata"

Louis Bastien

- o - o - o - o - o - o - o - o -

Diroj de iluminito

Ŝajnas, ke multaj esperantistoj eklernis Esperanton nur por havigi al si temon por diskutaĉi. Pro tio, ili daŭrigis ne multe pli ol la alfabeto.

Ceceo

- o - o - o - o - o -

Nenio tiom malkaŝas la karakteron de la homoj ol la aferoj kiujn ili mokas.

Goethe
Maksimoj kaj pripensoj

Son ouvrage principal est le Grand dictionnaire Esperanto avec définitions, réalisé avec l'aide inlassable du Commandant Fauvart-Bastoul et de Madame Fauvart-Bastoul (1909). Il avait publié une traduction de la Monadologie, de Leibniz en 1902 (Deux ans seulement après avoir entrepris l'apprentissage de la langue !). Il traduisit également Don Juan, de Molière.

On sait qu'au congrès de Boulogne-sur-mer, Zamenhof proposa un plan pour l'organisation du Mouvement. Il était prévu un Comité linguistique. Le Recteur Boirac, comme nous venons de le dire, fut le président en exercice, désigné par Zamenhof lui-même. (Les membres de ce Comité (102 de 28 pays) étaient trop nombreux pour pouvoir travailler efficacement. Aussi en 1908, le Recteur Boirac proposa de constituer en leur sein une commission supérieure de 18 membres. Ce fut la création de l'Académie d'Espéranto (qui compte aujourd'hui, théoriquement 45 membres).

Emile Boirac est l'auteur de la formule si souvent citée : "l'espéranto sera le latin de la démocratie".

Le Recteur Boirac est mort à Dijon le 20 septembre 1917, six mois après le docteur Zamenhof.

" Boirac s'est révélé comme un maître et l'un de nos meilleurs stylistes. Par sa parole coulante et sa souriante bonne humeur, et peut-être, par son influence psychique, associées à son autorité personnelle, il a joué d'une grande influence dans les réunions espérantistes où il fut toujours écouté avec attention".

Louis Bastien

- o - o - o - o - o - o - o - o -

Propos d'un illuminé

Il semble que beaucoup d'espérantistes n'ont entrepris l'étude de l'espéranto que pour avoir un sujet de controverse. C'est la raison pour laquelle ils n'ont guère été plus loin que l'alphabet.

Ceceo

- o - o - o - o - o -

Rien ne trahit autant le caractère des gens que les choses dont ils se moquent.

Goethe
Maximes et réflexions

Historiaj signiloj de la Esperanta Movado.

Antaŭ cent jaroj. 1891.

En la decembra numero de 1891, de la revuo *La Esperantisto*, Zamenhof anoncas: "Kun la nuna numero, mi devas por kelka tempo interrompi mian laboron en nia afero (...) Mi faris ĉion kion mi povis". Fakte, financaj zorgoj kaj la malsano de lia patrino (kiu forpasos la postan jaron) trudis lin ĉesigi la aperigon de la nura gazeto ekzistanta.

Unu el liaj abonantoj W.H. Trompeter, germana termezuristo, malavare proponos prizorgi la eldonkostojn, kio ebligos al la revuo postvivi ĝis 1895.

Antaŭ sepdek kvin jaroj. 1916.

Forpaso ĉe la fronto de Kapitano Auguste Capé [Ogüst Kape], naskita en 1868. En 1904, veninta el Alĝerio, kie li servis, li prezidis la Internacian Esperanto-Kunvenon" en Calais, kiu antaŭprezintis la universalajn kongresojn, kiuj estis komencontaj la postajn jarojn. Li kreis kaj direktis ilustritan revuon "*Tra la Mondo*", de 1905 ĝis 1908 kaj tradukis el François Coppée [Fransua Kopej] (kiun li varbis al la Afero) la unuan ĉapitron de ties "*Mémoires*" (Memoraĵoj).

En 1903, li petis de la ministerio pri militaj aferoj kaj ricevis de ĝi la eblon por la militistoj aliĝi al la E-Asocioj (ministeria cirkulero de la 3a de novembro 1903, konfirmita la 12an de novembro 1903 kaj la 16an de februaro 1905). Per tiu cirkulero, la E-grupoj estis rajtigitaj gvidi kursojn en la kazernoj.

Capitano Capé (kiu elektis la pseŭdonomon Montrosier) estis ano de la Lingvo Komitato ekde ĝia fondo en 1905.

- 11an de aprilo 1916. Forpaso de Théophile Rousseau [Teofil Rusoj], mortigita ĉe Verdun. Naskita en 1876, profesoro pri matematiko, li komprenis, ke Esperanto devas esti enkondukata en la ĉiutagan vivon, ke nur ĝia praktika uzado povas reteni la aliĝintojn. Jam en 1905, li klopodis por la apliko de E. al turismo; li propagandis ĉe la hotelestroj, kaj instigis eldonadon de gvidfolioj kaj gvidlibroj. Li iniciatis kun Hodler la kreadon de UEA (1908) kaj kun J. Carles, de la Jarlibro de tiu asocio (Vidu nian lastan numeron, sur paĝo 16).

Points de repère historiques du Mouvement Espéranto.

Il y a cent ans. 1891.

Dans le numéro de décembre 1891 de la revue *la Esperantisto*, Zamenhof annonce: "Avec le présent numéro je dois interrompre ma tâche pour notre cause. (...) J'ai fait tout ce que j'ai pu." En fait, des soucis d'argent et la maladie de sa mère (qui devait mourir l'année suivante), l'obligent à cesser la parution du seul journal espérantiste existant.

Un de ses abonnés W.H. Trompeter, géomètre allemand offrira généreusement de pourvoir aux frais d'édition, ce qui permettra à la revue de subsister jusqu'en 1895.

Il y a soixante-quinze ans. 1916.

Mort au front du capitaine Auguste Capé. Né en 1868. En 1904, venu d'Algérie où il était affecté, il présida la rencontre internationale d'espéranto de Calais, qui préfigurait les congrès universels qui allaient démarrer l'année suivante. Il créa et dirigea une revue illustrée "*Tra la mondo*" (*A travers le monde*) de 1905 à 1908, et traduisit de François Coppée (qu'il avait acquis à la cause de l'espéranto) le premier chapitre de ses *Mémoires*.

En 1903, il avait demandé au ministère de la Guerre et en avait obtenu la possibilité pour les militaires d'adhérer aux associations espérantistes (C.M. du 3 novembre 1903, confirmée le 12 novembre 1903 et le 16 février 1905). Par cette circulaire, les groupes espérantistes étaient autorisés à faire des cours d'espéranto dans les casernes.

Le capitaine Capé (qui avait choisi le pseudonyme de Montrosier) était membre du Comité Linguistique depuis sa constitution en 1905.

- 11 avril 1916. Mort de Théophile Rousseau, tué devant Verdun. Né en 1876, professeur de Mathématiques, il avait compris que l'espéranto devait être introduit dans la vie de chaque jour, que seule son utilisation pratique pouvait retenir les nouveaux adhérents. Dès 1905, il dirigea ses efforts vers l'application de l'espéranto dans le tourisme. Il fit sa propagande auprès des hôteliers et poussa à l'édition de prospectus touristiques et de guides. Il fut à l'origine, avec Hodler, de la création de l'U.E.A. (Association Universelle d'Espéranto (1908) et, avec J. Carles du Livre d'Adresses de consuls (aujourd'hui les délégués) (Jarlibro). (Voir notre dernier numéro, page 16).

Antaŭ kvindek jaroj. 1941.

Baltaj landoj. Plenumante sian planon pri sistema likvido de la esperantistoj, deciditan la 11an de oktobro 1939, la Sovetanoj arestas kaj ekzekutas aŭ deportas amason da esperantistoj ("satana nokto" de la 13a ĝis la 14a de junio 1941). Inter ili Henrik Seppik, la aŭtoro de la bone konata lernolibro "*La tuta Esperanto*", kiu trapasos longajn jarojn en Siberio.

La invado de la baltaj landoj fare de la Nazioj, la 22an de junio 1941 ne ĉesigos la buĉadon. Malaperis ankaŭ multaj esperantistoj. Aparte la verkistino kaj delikata poetino Helmi Dresen, kiu tiam estis urbestriko de Tallin. (U. Lins. *La danĝera lingvo*, paĝojn 397 kaj 398 kaj *Esperanto en perspektivo*, paĝon 732).

Antaŭ dudek kvin jaroj. 1966.

- La 5an de februaro 1966. Forpaso de profesoro Stefano la Colla. Naskita en 1889 en Salemi (Sicilio). Unu el la fondinto de la esperantologio, fako de la interlingvistiko, kiu pri-traktas, kompreneble, Esperanton. Esp-isto de 1906, li kreis E-grupon en Palermo. Redaktis *Itala Esperantisto*-n. Li estis membro de la Akademio de Esperanto.

- Forpaso de Henri Micard, naskita en 1897, fondinto kaj prezidanto de la Esperantista Kulturdomo (Kastelo Greziljono), en Baugé, departemento Maine-et-Loire (Nro 49). Vidu nian numeron 9, sur la paĝoj 22 kaj 23.

- la 21an de aprilo. En Limmen (Nederlando), forpaso de S-ino van Veenendaal-Bouwes, fondintino de TEJO (Tutmonda Esperanto-Junulara Organizo). En 1939, ŝi kreis la revuon por junaj komencantoj "*La juna Vivo*" kiun ŝi redaktis dum longaj jaroj (Vd por pluaj detaloj Esperanto en perspektivo, paĝon 535).

- Apero de *Reĝo Lear*, laŭ Shakespeare en traduko de K. Kalocsay.

- Apero de *Ĉielarko* versa traduko de 12 fabeloj el 12 landoj, fare de J. Baghy.

- Apero de *Elektitaj paroladoj* de Ivo Lapenna, iama prezidanto de UEA.

- Universala kongreso en Budapesto. La plej impona post la Nurenberga, en 1923. Ĉirkaŭ 4000 partoprenantoj.

- **Esperanto kaj Komerc**. Eldono fare de FIAT de Esperanta ilustrita broŝuro pri la nova modelo FIAT 124.

Il y a cinquante ans. 1941.

Pays baltes. *Mettant en application leur plan d'élimination systématique des espérantistes, décidé le 11 octobre 1939, les Soviétiques arrêtent puis exécutent ou déportent une foule d'espérantistes. ("Nuit diabolique" du 13 au 14 juin 1941). Parmi eux Henrik Seppik, l'auteur de la méthode bien connue "La tuta Esperanto", qui passera de longues années en Sibérie.*

L'invasion des Etats baltes par les Nazis, le 22 juin 1941, n'interrompt pas le massacre. Au contraire ! Disparaissent encore bien d'autres espérantistes. En particulier l'écrivain et délicate poétesse Helmi Dresen, qui était alors maire de Tallin. (U. Lins. La danĝera lingvo, pages 397 et 398 et Esperanto en Perspektivo, page 732).

Il y a vingt-cinq ans. 1966.

5 février 1966. Mort du Professeur Stefano la Colla. Né en 1889 à Salemi (Sicile) L'un des fondateurs de l'espérantologie, branche de l'interlinguistique qui traite, évidemment, de l'espéranto. Espérantiste depuis 1906, il avait créé un groupe espérantiste à Palerme. Il avait été rédacteur de Itala Esperantisto. Il était membre de l'Académie d'Esperanto.

Mort de Henri Micard, Fondateur et président de la Maison culturelle espérantiste (Château de Grésillon) à Baugé, dans le Maine-et-Loire (49).

21 avril. A Limmen (Pays-Bas), Mort de Mme E. van Veenendaal-Bouwes, fondatrice de T.E.J.O. l'organisation de la Jeunesse mondiale espérantiste. En 1934 elle avait créé la revue pour jeunes débutants "La juna Vivo" (la jeune Vie) qu'elle rédigea pendant de longues années. (Voir, pour de plus amples détails : Esperanto en Perspektivo, page 535).

Parution du Roi Lear, de Shakespeare, dans une traduction de K. Kalocsay.

Parution de Ĉielarko (Arc-en-ciel) Traduction en vers de 12 contes, de 12 pays, par J. Baghy.

Parution de Elektitaj paroladoj (Discours choisis) de Ivo Lapenna, ancien président de UEA.

Congrès Universel à Budapest. Le plus imposant congrès après celui de Nuremberg en 1923. Près de 4 000 participants.

Esperanto et Commerce. Edition par Fiat d'une brochure illustrée en espéranto sur le nouveau modèle FIAT 124.

Miksajoj.

Unu el niaj abonantoj, S-ro Ben, el Calais, sendis al ni fantaziaĵon, kiun li mem tradukis el la angla.

LA VIRO KUN PLUVOMBRELO

- o - o - o - o -

Mi rakontos al vi strangan okazon, kiu trafis min kaj mian patrinon hieraŭ vespere. Mi havas dekdu jarojn kaj knabino mi estas. Mia patrino havas tridek kvar jarojn, sed mi estas jam preskaŭ tiel granda, kiel ŝi.

Hieraŭ posttagmeze, mia patrino alkondukis min al Londono por vidi dentiston. Li trovis karion. Ĝi estis en malantaŭa dento kaj li plombis ĝin, ne tro dolorigante min. Poste, mi iris al kafejo. Mi prenis bananon kun ŝaŭmkremo kaj mia patrino prenis tason da kafo. Estis ĉirkaŭ la sesa, kiam mi leviĝis por foriri.

Kiam ni eliris el la kafejo, ekpluvintis. "Ni devas preni taksion", diris mia patrino. Ni havis sur ni ordinarajn ĉapelojn kaj mantelojn, kaj tre forte pluvis.

"Kial ni ne reenirus en la kafejon kaj atendus, ke ĝi ĉesu?" mi demandis. Ni deziris ankoraŭ unu el tiu banano kun kremo. Ili estis superegaj.

"Ĝi ne ĉesos tuj", diris mia patrino. "Ni devas reiri hejmen".

Ni staris sur la trotuaro sub la pluvo, serĉante taksion. Multaj preterpasis nin, sed en ĉiuj jam estis klientoj. "Se ni havus aŭton kun ŝoforo!", ekkriis mia patrino.

Guste tiam, viro alpasis al ni. Li estis eta viro kaj li estis relative aĝa, eble sepdekjara aŭ pli. Li ĝentile levetis la ĉapelon kaj diris al mia patrino; "Pardonu. Mi tutkore esperas, ke vi pardonos min..." Li havis delikatajn blankajn lipharojn, densaj blankaj brovojn kaj faltigintaj rozan vizagon. Li ŝirmis sin sub ombrelo, kiun li tenis alte super la kapo.

"Jes?" diris mia patrino, glacitone kaj distancafekte.

"Mi demandas min, ĉu mi povus peti vin pri malgranda komplezo", li diris. Ĝi estas nur malgranda komplezo".

Mi vidis mian patrinon rigardi lin kun suspekto. Ŝi estas suspektema persono, mia patrino. Ŝi speciale malfidas du aferojn, nekonatulojn kaj duonkuiritajn ovojn. Kiam si tranĉas la supron de mole kuirita ovo, ŝi prifosas la internon per sia kulereto, kvazaŭ ŝi estus tuj trovonta muson aŭ ion tian. Koncerne

Mélanges.

Un de nos abonnés, M. Ben, de Calais, nous a adressé une amusante fantaisie qu'il a lui-même traduite de l'anglais.

L'HOMME AU PARAPLUIE

- o - o - o - o -

Je vais vous raconter une drôle d'histoire qui nous est arrivée hier soir, à ma mère et à moi. J'ai douze ans et je suis une (petite) fille. Ma mère a trente-quatre ans, mais je suis déjà presque aussi grande qu'elle.

Hier après-midi, ma mère m'a emmenée à Londres voir le dentiste. Il a trouvé une carie. C'était dans une dent du fond et il l'a plombée sans trop me faire souffrir. Ensuite, nous sommes allées au café (1). J'ai pris une banane à la crème (2) et ma mère une tasse de café. Quand nous nous sommes levées pour partir, il était à peu près six heures.

Lorsque nous sommes sorties du café il avait commencé à pleuvoir. "Il faut que nous prenions un taxi", dit ma mère. Nous portions des chapeaux et des manteaux ordinaires et il pleuvait très fort.

"Pourquoi nous ne retournerions pas au café en attendant que ça s'arrête?" demandé-je. Je voulais encore une de ces bananes à la crème. Elles étaient formidables.

"Ça ne va pas s'arrêter", dit ma mère. "Nous devons rentrer à la maison".

Nous étions sur le trottoir, sous la pluie, cherchant un taxi. Il en passait beaucoup, mais tous avaient des clients. "Ah! Si nous avions une auto avec un chauffeur!" s'écria ma mère.

Juste à ce moment-là, un homme s'est approché de nous. C'était un petit homme qui était assez vieux, peut-être soixante-dix ans ou plus. Il souleva poliment son chapeau et dit à ma mère: "Excusez-moi. J'espère de tout cœur que vous m'excuserez..." Il avait de belles moustaches blanches, d'épais sourcils blancs et un visage rose et ridé. Il s'abritait sous un parapluie, qu'il tenait haut au-dessus de sa tête.

"Oui?" dit ma mère, froidement et gardant ses distances.

"Je ne sais pas si je peux vous demander un petit service", lui dit-il. "Ce n'est qu'un tout petit service".

Je voyais ma mère le regardant avec méfiance. C'est une personne méfiante, ma mère. Elle se méfie particulièrement de deux choses: les hommes qu'elle ne connaît pas et les oeufs à la coque. Quand elle enlève la calotte d'un oeuf à la coque, elle fourrage à l'intérieur avec sa cuiller,

(1) (2) Dans le texte anglais, il est question d'un pub... et de banana split (Note de C.C.)

la nekonatulojn, ŝi havas oran regulon, kiu diras: "Ju pli afable aspektas la viron, des pli malfidema oni nepre devas fariĝi". Ĉi tiu maljunuleto estis aparte afabla. Li estis ĝentila. Li bele parolis. Li estis bonorde vestita. Li estis perfekta ĝentlemano. Tio, pro kio mi eksciis, ke li estas ĝentlemano, estis liaj ŝuoj! Oni ĉiam povas distingi ĝentlemanon laŭ la ŝuoj, kiujn li portas", tio estis ankoraŭ unu el la preferataj diraĵoj de mia patrino. Ĉi tiu viro havis belajn brunajn ŝuojn.

"Verdire," diris la vireto, "mi metis min en iom tiklan situacion. Mi bezonas helpon. Ne multan, mi certigas vin. Preskaŭ nenion, fakte, sed mi nepre bezonas ĝin. Vidu, sinjorino, maljunuloj kiel mi ofte iĝas terure forgesemaj...".

Levinte la mentonon, mia patrino rigardis lin de alte, laŭ la tuta longo de sia impona nazo. Estas io timinda, la glacia rigardo de mia patrino kun tiu senkompara nazo. La plimulto el la homoj, tute konsterniĝas kiam ŝi jetas ĝin al ili. Iun tagon, mi vidis mian propran lernejestrinon ekbalbuti kaj stulte rideti kiel simplulino, kiam mia patrino jetis al ŝi vere glacian rigardon. Sed la eta viro, starante sur la trotuaro kun sia ombrelo super la kapo, eĉ ne kuntiris la brovojn. Li faris afablan rideton kaj diris: "Mi petas vin kredi, sinjorino, ke mi ne havas la kutimon haltigi virinojn sur la stato por rakonti al ili zorgojn".

"Mi ja volas esperi tion", diris mia patrino.

Mi sentis min tre ĝenata pro la abrupteco de mia patrino. Mi volis diri al si: "Ho panjo, en la nomo de la ĉielo, li estas tre maljunega viro, li estas agrabla kaj ĝentila, kaj plie li estas ial embarasata. Ne estu tiel brutala kontraŭ li". Sed mi nenion diris.

La eta viro pasigis sian ombrelon de unu mano al la alia. "Ĝis nun, ni ankoraŭ neniam forgesis ĝin", li diris.

"Kion vi neniam forgesis?" mia patrino severe demandis.

"Mian biletujon", li respondis. "Mi verŝajne lasis ĝin en mia alia jako. Tio estas stultegaĵo, ĉu ne?"

"Ĉu vi petas min, ke mi donu al vi monon?", diris mia patrino.

"Ho neniel, dank'al Dio!", li ekkriis. "Dio min gardu, ke mi neniam faru tion!".

"Kion do vi petas?" diris mia patrino. "Nu, rapidu. Ni estos malsekigitaj ĝis la ostoj, starante ĉi tie".

"Mi ja scias", li diris. "Kaj jen kial mi proponas al vi mian ombrelon por ŝirmi vin, kaj vi konservos ĝin por ĉiam, se ... se nur ...".

"Se nur kio?" demandis mia patrino.

"Se nur vi volus doni al mi interŝanĝe pundon por pagi la taksion, ke mi iru returne

comme si elle s'attendait à y trouver une souris ou quelque chose autre. Avec les inconnus elle a une règle d'or qui dit: "plus l'homme a l'air gentil, plus on doit être méfiant". Ce petit vieux était particulièrement gentil. Il était poli. Il parlait bien. Il était bien habillé. C'était un vrai gentleman. Ce qui me faisait penser que c'était un gentleman, c'était ses souliers. "On peut toujours repérer un gentleman aux souliers qu'il porte" était encore une des formules favorites de ma mère. Cet homme-ci avait de beaux souliers marron.

"A dire vrai," fit le petit homme, c'est que je me suis mis dans une situation embarrassante. J'ai besoin d'aide. Pas grand chose, je vous assure. Presque rien, en réalité, mais j'en ai absolument besoin. Voyez-vous, madame, les personnes âgées comme moi deviennent souvent terriblement étourdies...".

Le menton de ma mère était pointé vers le haut et elle le toisait, d'un regard parallèle à son nez, qui était imposant. C'est quelque chose de terrible, le regard glacial de ma mère avec un nez pareil. La plupart des gens s'effondrent complètement quand elle leur décoche un de ces regards. J'ai vu un jour ma propre directrice d'école se mettre à bégayer et à sourire sottement comme une idiote quand ma mère lui a lancé un de ses regards de glace. Mais le petit homme, debout sur le trottoir avec son parapluie au-dessus de la tête ne sourcilla même pas. Il fit un gentil sourire et dit: "Je vous prie de croire, Madame, que je n'ai pas l'habitude d'arrêter les dames dans la rue pour leur raconter mes soucis".

"Je veux bien l'espérer" dit ma mère.

Je me sentais très gênée par la brusquerie de ma mère. Je voulais lui dire: "Oh, maman, pour l'amour du ciel, c'est un très, très vieux monsieur, et il est charmant et poli, et il a des ennuis; alors ne sois pas si brutale avec lui". Mais je n'ai rien dit.

Le petit homme passait son parapluie d'une main à l'autre. "Je ne l'avais jamais oublié, jusqu'à présent", dit-il.

"Vous n'avez jamais oublié quoi?" demanda ma mère.

"Mon portefeuille", fit-il. "J'ai dû le laisser dans mon autre veston. C'est complètement idiot, n'est-ce pas?"

"N'êtes-vous pas en train de me demander de vous donner de l'argent?" dit ma mère.

"Oh! Aucunement, grâce à Dieu", s'écria-t-il. "Dieu me préserve de jamais faire cela".

"Mais alors que voulez-vous?" dit ma mère. "dépêchez-vous donc, nous allons être trempées jusqu'aux os, à rester plantées là."

"Je sais bien", dit-il. "C'est bien pour ça que je vous propose mon parapluie pour vous abriter, et que vous conserverez définitivement, si ... si seulement..."

"Si seulement quoi?" dit ma mère.

"Si seulement vous voulez me donner en échange une livre pour mon taxi, simplement pour rentrer chez moi".

hejmen".

Mia patrino estis ankoraŭ suspektema. "Se vi ne havis monon en la unua tempo", ŝi diris, "kiel do vi ĝis tie alvenis?".

"Piedire", li respondis. "Ĉiun tagon, mi faras plaĉan longan promenadon kaj poste mi vokas taksion, kiu reveturigas min hejmen. Tion mi faras ĉiun tagon en la jaro".

"Kial vi ne piediras hejmen jam nun?", demandis mia patrino.

"Ho volonte mi tion farus", li replikis. "Ja tre volonte. Sed mi ne pensas, ke mi sukcesus per tiaj malbenitaj maljunaj kruroj. Mi jam ĝisiris tro malproksime."

Mia patrino tie staris, mordetante sian malsupran lipon. Ŝi komencis iom kormoliĝi, tion mi povis konstati. Kaj la ideo akiri ombrelon por ŝirmi sin certe tentis ŝin multe.

"Estas bela ombrelo", diris la viro.

"Jes, tion mi rimarkis", mia patrino konsentis.

"Silka ĝi estas".

"Efektive".

"Kial do vi ne prenu ĝin, sinjorino", li diris. "Ĝi kostis al mi pli ol dudek pundoj, mi certigas vin. Sed tio ne havas ian gravecon, nur ke mi povu returne iri hejmen kaj ripozigi miajn maljunajn krurojn".

Mi vidis mian patrino palpe serĉadi la fermilon de sia monujo. Ŝi ekvidis, ke mi observas ŝin. Ĉi-foje, estis mi, kiu ĵetis al ŝi unu el miaj glaciaj rigardoj kaj ŝi precize komprenis, kion mi volis diri al ŝi. "Nu, panjo", mi estis diranta al ŝi, "vi simple ne rajtas tiel ekspluati lacan maljunulon. Tio estas abomenaĵo. Mia patrino paŭzis kaj ŝi turnis al mi. Poste, ŝi diris al la eta viro: "Mi ne opinias, ke estus juste alpreni de vi silkan ombrelon de dudek pundoj. Mi opinias, ke pli bone estus, se mi nur donus al vi monon por la taksio kaj finarangus tiun aferon".

"Ne, ne, ne!" li kriis. "Ne pri tio estas la parolo! Al mi ne venus en la kapon akcepti! Neniapreze! Mi neniam akceptus monon de vi tiamaniere! Prenu la ombrelon, estimata sinjorino, kaj ŝirnu viajn ŝultrojn kontraŭ la pluvo".

Mia patrino ĵetis al mi oblikvan rigardon de triumfo. Vidu, ŝi estis diranta. Vi estas malprava. Li volas, ke mi prenu ĝin.

Ŝi serĉosis en sia monujo kaj forprenis de ĝi unupundan bileton. Ŝi antaŭtenis ĝin al la eta viro. Li prenis ĝin kaj transdonis al ŝi la ombrelon. Li enpoŝigis la pundon, levis la ĉapelon, rapide faris riverencegon kaj diris: "Dankon, sinjorino, dankon". Poste li foriris.

Roald Dahl (*The umbrella man*)
La fino en nia venonta numero

Ma mère était toujours méfiante. "Pour commencer, si vous n'avez pas d'argent", dit-elle, comment avez-vous fait pour arriver jusqu'ici?".

"Je suis venu à pied", répondit-il. "Tous les jours je fais une bonne longue promenade et puis j'appelle un taxi qui me ramène chez moi. Je fais cela chaque jour de l'année".

"Pourquoi ne retournez-vous pas chez vous à pied maintenant?" demanda ma mère.

"Oh! J'aimerais pouvoir le faire" dit-il. "J'aimerais vraiment pouvoir le faire. Mais je ne pense pas que je n'y arriverais avec ces maudites vieilles jambes. Je suis déjà venu trop loin".

Ma mère était là, qui se mordillait la lèvre inférieure. Elle commençait à s'attendrir un peu, je le voyais bien. Et l'idée d'avoir un parapluie pour s'abriter avait dû beaucoup la tenter.

"C'est un beau parapluie" dit le petit homme.

"C'est ce que j'ai remarqué", acquiesça ma mère.

"C'est de la soie".

"Je vois bien".

"Alors pourquoi ne le prenez-vous pas, Madame", demanda-t-il. "Il m'a coûté plus de vingt livres, je vous assure. Mais ça n'a pas d'importance pourvu que je puisse rentrer à la maison reposer mes vieilles jambes".

Je vis ma mère chercher à tâtons le fermoir de son porte-monnaie. Elle s'aperçut que j'étais en train de l'observer. Cette fois c'est moi qui lui lançai un de ces regards froids et elle comprit exactement ce que je lui disais. Voyons, écoute, maman, lui disais-je, tu n'as absolument pas le droit de profiter d'un vieil homme fatigué comme ça. C'est une chose abominable. Ma mère s'est arrêtée de parler et a tourné son regard vers moi. Puis elle dit au petit homme: "Je ne pense pas que ce soit très bien d'accepter un parapluie qui vaut vingt livres. Je crois que je ferais mieux de vous donner tout simplement l'argent du taxi et d'en finir avec cette histoire".

"Non, non, et non!" s'écria-t-il. "C'est hors de question! Ça ne me viendrait pas à l'idée. Jamais de la vie! Je n'accepterais jamais de l'argent de vous comme ça! Prenez le parapluie, chère Madame, et protégez vos épaules de la pluie".

Ma mère, triomphante, me jeta un regard de côté. "Tu vois", me dit-elle, "Tu te trompes. Il veut bel et bien me le donner".

Elle fouilla dans son porte-monnaie et en sortit un billet d'une livre. Elle le tendit au petit homme. Il le prit et lui passa son parapluie. Il empocha la livre, ôta son chapeau, fit à la hâte une grande courbette et dit: "Merci, Madame, merci", et puis il disparut.

Roald Dahl (*The umbrella man*)
La fin dans notre prochain numéro

Legita en la E. Gazetaro

(daŭrigo de la lasta numero)

B.- El alia grupo respondis pri la temo 58 paroj. La denaskaj lingvoj de la edzinoj estas 18 kaj de la edzoj 15. En ĉiu paro viro kaj virino estas ne ŝamlingvanoj. Kaŭze de la geedziĝo 40 virinoj ŝanĝis loĝlandon, en aliaj 14 kazoj estas la viroj, kiuj ekloĝis en la edzina lando, kaj 4 geedzoj kune translokiĝis en por ambaŭ fremdan landon.

Antaŭ la geedziĝo kaj komence de la kunvivado, 69% de la paroj komunikis inter si nur per Esperanto, aliaj 14% uzis ĝin alterne kun alia lingvo, la restantaj 17% interparolis en iu komune konata lingvo sen la helpo de la internacia lingvo.

Laŭ la kolektitaj deklaroj, 10 jarojn post la landoŝanĝo, 91% de la virinoj scipovas paroli du aŭ pli da lingvoj krom la propra denaska. En tiu unu estas normale la lingvo de la loĝata lando kaj alia Esperanto. Duono de la edzoj alproprigiĝis pli-malpli bonnivele la lingvon de la edzino. En la ĉiutaga vivo la koncernaj paroj parolas inter si plejparte en la lingvo de la lando, kie ili vivas, kaj Esperante.

Estas klare, ke la lingva prepariteco de la dua grupo ne estas pli malalta ol tiu de la unua. La B-grupanoj eĉ havas rimarkeblan pluson. Post pluaj komparoj de individuaj kazoj, mi ekhavis la impreson, ke la Esperanto-parolantaj virinoj emfazis la gravecon de la lingva diverseco ne ĉar ili renkontis pli da problemoj, sed ĉar ili prijuĝis sian situation kun pli profunda lingva kompetenteco kaj kun pli forta pretendo rilate la kvaliton de la interkomunikado.

Mi opinias, ke tiuj, kiuj alprenis la ideon de facila kaj neŭtrala solvo de la monda multlingveco, memkompreneble havas apartan mezurbazon por interkomunikaj aferoj. Se iu ekkonis la eblecon esprimi sin pli korekte kun malpli da peno helpe de Esperanto, trovas aparte ĉagrena la limigiton uzante aliajn fremdajn lingvojn, kaj ankaŭ la taksado de sia lingva preteco estas pli valora.

La interhomaj rilatoj en la nova lingva medio

Du trionoj de miaj samnacionoj plendas pro iamaj (kelkaj ankaŭ pri daŭraj) suferoj pro izoliteco, nekomprenebleco. 68% opinias, ke ties kaŭzo estas la malsama pensmaniero de la ĉirkaŭaj homoj. La statistikaj ciferoj permesas konkludi kun certeco, ke la alia grupo de intervjuitoj akceptis multe pli serene la malsamajn kutimojn kaj pensmanieron de la loĝantaro. La alkitimiĝo de la dua grupo okazis pli rapide post plurjara restado en Italio, 38% de la hungarinoj grumbas ankoraŭ pro la "itala pensmaniero", dum el la aliaj nur 13% parolas daŭre pri tia ĝeno.

Multaj respondoj rivelas, ke esperantistoj estas ĝenerale pli malfermitaj al la fremduloj. Mi citas nur kelkajn signifoplenajn pensojn ĉirilate. Iu skribinto estas germana edzino de italo; ŝi loĝis longtempe en la lando de sia edzo: "Por gejunuloj, kiuj deziras riski la aventurojn de internacia geedziĝo, ne sufiĉas la amo. Ĝi estas evidenta bazo, sed apude tuj venas la reciproka toleremo,

Lu dans la presse espéranto.

(suite du numéro précédent)

B.- De l'autre groupe, 58 couples répondirent à ce sujet. Les langues maternelles des épouses étaient au nombre de 18, et de 15 pour les maris. Dans chaque couple, l'homme et la femme étaient de langue maternelle différente. Du fait du mariage, 40 femmes changèrent de domicile. Dans 14 autres cas ce furent les maris qui élirent domicile dans le pays de leurs femmes et 4 couples s'installèrent dans un pays étranger à tous les deux.

Avant le mariage et au début de la vie commune, 69 % des couples communiquaient entre eux uniquement en espéranto, 14 % l'utilisaient alternativement avec une autre langue, les 17 % restants conversaient dans une langue qui leur était commune, sans l'aide de la langue internationale.

D'après les déclarations recueillies, 10 ans après l'émigration, 91 % des femmes savaient parler deux langues au moins, en plus de leur langue maternelle. Parmi ces langues l'une est celle du pays d'accueil et l'autre l'espéranto. La moitié des maris a maîtrisé plus ou moins bien la langue de l'épouse. Dans la vie de tous les jours, les couples en question parlent entre eux le plus souvent dans la langue du pays où ils habitent et en espéranto.

Il est clair que le bagage langagier du deuxième groupe n'est pas inférieur à celui du 1er groupe. La population du groupe B a même un avantage remarquable. D'après la comparaison de cas individuels j'ai eu l'impression que les femmes parlant l'espéranto mettaient l'accent sur l'influence de la diversité des langues, non parce qu'elles rencontraient plus de difficultés, mais parce qu'elles jugeaient leur situation avec une connaissance linguistique plus profonde et avec une plus grande sévérité en ce qui concerne la qualité de la communication.

Je pense que ceux qui ont adopté l'idée d'une solution neutre et facile à la multiplicité des langues dans le monde ont évidemment une base de mesure particulière en ce qui concerne la communication. Lorsque quelqu'un a été informé des possibilités de s'exprimer plus correctement et avec moins de peine au moyen de l'espéranto, il trouve particulièrement attristantes les limitations nées de l'usage des autres langues étrangères, et de plus, l'estimation qu'il fait de son aptitude à s'exprimer en a plus de valeur.

Les relations humaines au sein d'une nouvelle langue.

Les deux tiers de mes compatriotes se plaignent des vieilles souffrances (qui parfois durent encore) dues à l'isolement et à l'absence de communication. 68 % pensent que la cause de ces dernières est la mentalité différente de l'entourage. Les chiffres statistiques permettent de conclure avec certitude que l'autre groupe de personnes interrogées acceptaient bien plus sereinement les coutumes et les mentalités différentes des autochtones. L'accoutumance du deuxième groupe se fit plus rapidement après un séjour de plusieurs années en Italie; 38 % des Hongroises pestent encore contre "la mentalité italienne", tandis que parmi les autres, 13 % seulement signalent avec insistance cet obstacle.

De nombreuses réponses révèlent que les espérantistes sont généralement plus ouverts aux étrangers. Je ne cite que quelques réflexions significatives à ce sujet. L'une des correspondantes est l'épouse allemande d'un italien. Elle a vécu longtemps dans le pays de son mari: "Pour des jeunes qui désirent risquer l'aventure d'un mariage international, l'amour ne suffit pas. Il est la base évidente, mais à côté, vient aussitôt la tolérance réciproque, dans un très grand respect de l'autre culture... Ce partenaire qui accepte de vivre dans le pays de l'autre

en grandega respekto de la alia kulturo ... Tiu partnero, kiu akceptas vivi en la lando de la alia, nepre devas klopodi sincere eniri la socion kun ĉiuj konsekvencoj ... kaj ne esti ŝlosita kaj izolita en sia sinteno".

Restas la demandoj, ĉu al Esperanto alproksimiĝas plejparte nature malfermitaj personoj kun antaŭa inklino al fratecaj rilatoj, aŭ ĉu la homoj akiras tiun emon danke al la uzo de la internacia lingvo kaj al humanisma idealo de ĝia aŭtoro? La respondo ne multe gravas. Gravas la malkovro, ke Esperanto kaj toleremo tre ofte intime rilatas.

Ĉar mia kazo tute ne estas unika, mi devas aldoni, ke danke al Esperanto eĉ ne dum unu tago mi sentis min izolita en la lando de mia edzo.

Esperanto kaj la loĝlanda lingvo

Post la ŝanĝo de la loĝlando la plej urĝa tasko estis por ĉiuj translokiĝintoj la kiel eble plej bona alproprigo de la loka lingvo. La iomgrada kono de la rusa, germana aŭ de la angla, ne multe helpis tiu- ĉe al la hungarinoj en Italio. Kaj kio pri Esperanto? ... Nu, ĝi puŝis kaj bremsis la progreson samtempe.

Por tiuj, kies denaska lingvo estas ne hinda-eŭropa, Esperanto estas sekura ponto al iu ajn eŭropa idiomo. Tion povas atesti la multnombraj japaninoj inter la intervjuitoj. Por german- aŭ slavlingvanoj, Esperanto donas apartan utilon por la kompreno de latindevenaj lingvoj kaj eĉ de la angla. Ni pensu nur al la leksikaj esploroj de Bastien! Kiel konate, li komparis 4 000 vortradikojn similsignifajn en ok eŭropaj lingvoj, kaj trovis, ke pli ol 80% de la francaj, anglaj, italaj, portugalaĵ, hispanaj kaj germanaj, plie 50% de la rusaj - montras similecon al la korespondaj Esperanto-radikoj.

Ĝuste pro tiu ĉi fakto ekzistas ankaŭ danĝero, ke similaj elementoj intermiksiĝas en la kapo de Esperanto-parolanto dum la lernado de alia lingvo kaj la du idiomoj reciproke ĝenas sin en la komenca periodo. Mi mem spertis kaj la grandan utilon de mia Esperanto-kono, kaj la embarason pro la reciprokaj lingvaj interferencoj, sed tio estis vere neglektebla kompare al la avantaĝoj ĝuitaj en la lernado de la itala.

*

Esperanto, kiel komuna lingvo de la junaj geedzoj, povas havi ankaŭ notindan psikologian valoron. Ĝi certigas neŭtralan insulon en la loĝlanda lingvooceano, kie la paro ne konsistas el unu indiĝeno kaj unu balbutanta enmigrinto, sed de du egallingvuloj. Ĝi povas doni sencon de sekureco, libereco, intimeco. Ĝi povas esti kaŝilo de sekretoj, simbolo de reciproka aparteneco. Sed ĝuste pro tio ĝi povas ankaŭ endanĝerigi la progreson en la lernado de la loka lingvo. Mi konas plurajn, kiuj eĉ post longa kunvivado parolas inter si Esperanton, ĉar alie ili sentus siajn rilatojn malnaturaj. En tiaj kazoj, pli facile okazas, ke la edzino neniam atingas kontentigan nivelon en la loka lingvo, ĉefe se ŝi ne havas ian konstantan eksterfamilian okupiĝon.

La plimulto de la intervjuitaj esperantistaj paroj iom post iom transiris al la uzo de la loka lingvo aŭ alterne parolas ilin. Esperanto restas por

doit absolument s'efforcer de pénétrer sincèrement dans la société avec toutes les conséquences... et ne pas rester muré et isolé dans son propre quant-à-soi.

Reste la question de savoir si vont vers l'espéranto les personnes, la plupart naturellement ouvertes, chez lesquelles préexiste une inclination aux relations fraternelles, ou bien si les hommes acquièrent cette tendance grâce à l'usage de la langue internationale et à l'idéal humaniste de son auteur? La réponse n'a pas beaucoup d'importance. Ce qui importe, c'est la découverte que l'espéranto et la tolérance sont souvent intimement liés.

Car mon cas n'est pas du tout unique, je dois ajouter que grâce à l'espéranto je ne me suis pas sentie isolée, ne serait-ce qu'un seul jour, dans le pays de mon mari.

L'espéranto et la langue du pays d'accueil

Après l'émigration, la tâche la plus urgente a été pour chaque immigré l'acquisition la meilleure possible de la langue locale. Pour cela, la connaissance relative du russe, de l'allemand ou de l'anglais n'a pas beaucoup aidé les Hongroises en Italie. Et qu'en est-il de l'espéranto? En fait, il a accéléré et freiné la progression en même temps.

Pour ceux dont la langue maternelle n'est pas indo-européenne, l'espéranto est un pont solide vers n'importe quelle langue européenne. Les nombreuses japonaises qui sont parmi les personnes interviewées peuvent l'attester. Aux germanophones ou aux slavophones, l'espéranto présente un utilité certaine pour la compréhension des langues latines et même de l'anglais. Pensons seulement aux recherches lexicales de Bastien! (1) Comme on le sait, il a comparé 4000 radicaux de sens analogue dans huit langues européennes et a trouvé que plus de 80 % des radicaux du français, de l'anglais, de l'italien, du portugais, de l'espagnol et de l'allemand et plus de 50 % du russe ont une similitude de sens avec ceux de l'espéranto correspondants.

Mais de ce fait, justement naît un danger, à savoir que des éléments semblables se mélangent dans l'esprit de l'espérantophone au cours de l'apprentissage d'une autre langue et les deux idiomes se gênent mutuellement, pendant la période du début. J'ai moi-même éprouvé la grande utilité de ma connaissance de l'espéranto et la gêne due aux interférences lexicales, mais cela fut absolument négligeable, comparé aux avantages appréciés durant l'apprentissage de l'italien.

*

L'espéranto comme langue commune des jeunes époux présente encore un intérêt psychologique notable. Il est comme une île neutre au milieu de l'océan linguistique du pays d'accueil, sur laquelle le couple n'est pas constitué d'un indigène et d'un immigré balbutiant, mais de deux locuteurs égaux. Il peut donner un sentiment de sécurité, de liberté, d'intimité, il peut être une cachette à secrets, un symbole d'appartenance réciproque. Mais justement à cause de cela, il peut aussi mettre en danger la progression dans l'apprentissage de la langue locale. J'en connais plusieurs qui, même après une longue cohabitation parlent entre eux en espéranto, parce qu'autrement ils sentiraient leurs relations non naturelles. Dans ces cas, il arrive plus facilement que l'épouse n'atteint jamais un niveau suffisant dans la langue locale surtout si elle n'a pas un emploi quelconque extérieur à la famille.

La plupart des couples espérantistes interviewés sont passés petit à petit à l'usage de la langue du pays, ou parlent alternativement les deux langues. L'espéranto reste pour la plupart l'outil de communication utilisé avec les étrangers et est très souvent enseigné aux enfants.

(1) L'intendant général Louis Bastien (1869-1961), ancien président de UEA, est l'auteur d'un célèbre Dictionnaire étymologique des radicaux de l'espéranto en 9 langues. (8 langues vivantes + le latin) (NDLR)

la plimulto la komunikilo uzata kun alinacianoj, kaj tre ofte objekto de instruado al la naskiĝintaj gefiloj.

Infanoj kaj lingva edukado

Teorie, la pridemanditaj geedzoj preskaŭ senescepte favoras la plurlingvan edukadon de la gefiloj, opiniante, ke la infanoj facile alproprigas du aŭ eĉ pliajn lingvojn paralele. En la praktiko, tamen, tio ne okazas tiel simple. Vere bonajn rezultojn atingis nur tiuj gepatroj, kiuj havis tre klarajn ideojn kaj senĉesan persistemon rilate la regulan uzon de la diversaj familiaj lingvoj.

La statistikaj ciferoj montras, ke - pro praktikaj celoj - la loka lingvo ĝenerale iĝas la ĉefa familia komunikilo. Ĝi estas plej ofte la denaska lingvo de la patro. Konsiderindan escepton faras tiuj paroj, kiuj preferas daŭre paroli inter si, kaj poste ankaŭ kun siajn infanojn en Esperanto. Unu nuran lingvon uzas tamen nur 30% de la respondintaj familioj. En pli ol la duono oni parolas du aŭ eĉ tri lingvojn.

Ĉe la esperantistaj familioj, 74% de ĉiuj infanoj scipovas pli ol unu lingvo. 72% regas, krom la loka, aŭ krom la denaskaj lingvoj de patro kaj patrino, ankaŭ la internacian (el ili 60% "bone" kaj 40% "iomete"). La etuloj adaptiĝas al la situacio tute nature. Problemoj povas prezentiĝi en la antaŭ-adoleska ago, kiam la geknaboj preferas simili al siaj "normalaj" geamikoj, kaj ribeliĝante al la gepatraj "strangaĵoj", rifuzas paroli iun ajn lingvon krom tiu "normala" de la loĝloko. En kelkaj kazoj, ili eĉ hontas pro siaj gepatroj, se tiuj parolas inter si "diverse" je aŭdebla distanco. Eĉ la fremda elparolo de sia patrino povas ĝeni la infanon dum tiu malfacila vivperiodo. Se la gepatroj sukcesas, sen insistado kaj sen kapitulaco, inteligente trapasi la kritikajn jarojn, ili estas dankataj pli malfrue, kiam iliaj gefiloj jam komprenis, kiom valoras la kono de pluraj lingvoj.

Ĉe la hungar-italaj paroj, 25% parolas ĉiam itale; 50% de la patrinoj klopodas alparoli siajn infanojn ankaŭ hungare. En la restantaj 25% de familioj la gefiloj aŭdas de la patrino nur la hungaran kaj de la patro nur la italan. Tre verŝajne tiu ĉi lasta sistemo alportos la plej bonajn rezultojn.

La instruado de la internacia lingvo estas normale duope elektita tasko, kune disvolvita de la gepatroj, dum la ŝarĝon de sia lingvo la patrino mem portas, tute sola. Dependas nur de sia kapablo kaj forto, ĉu la gefiloj povos sin senti hejme ankaŭ en la fora patrino lando. Ĉu ni povos ĉerpi ankaŭ el ties kulturo, aŭ restos de ĝi izolitaj pro la lingvaj baroj?

Preskaŭ ĉiu juna patrino deziras havigi al siaj idoj lingvodonacon, kiun tiuj povas ricevi nur de si, sed la nura instinkto ne ĉiam sufiĉas por efika instruado. Pro tio la patrinoj facile senkuraĝiĝas.

Kaj kion pri Esperanto? Ĉu valoras la penon transdoni ĝian konon al la gefiloj? Ĉu ne estas nur fiksa ideo de ambiciaj gepatroj kaj superflua ŝarĝo por la infanoj? Laŭ mi kaj laŭ la spertoj de multaj gepatroj de jam kreskintaj knaboj kaj knabinoj, tute ne. Esperanto estas trezoro, kiun ne rajtas kasteni la ĝin posedantaj plenaĝuloj. Krom tio, ke

Les enfants et l'enseignement des langues.

En théorie, les époux interrogés sont, presque sans exception, favorables à l'enseignement multilingue de leurs enfants, pensant que ceux-ci acquerront facilement deux langues ou même plus, simultanément. En pratique, cependant, cela ne se produit pas aussi simplement. Des résultats vraiment bons ne furent obtenus que par des parents qui avaient des idées très claires et une obstination sans faille concernant l'usage régulier de différentes langues de la famille.

Les statistiques montrent que - pour des raisons pratiques - la langue locale devient généralement l'outil de communication principal de la famille. C'est le plus souvent la langue maternelle du père. Une exception notable est celle des couples qui préfèrent continuer à parler entre eux en espéranto, et plus tard, avec leurs enfants aussi. Malgré tout, 30 % seulement des familles ayant répondu, n'utilisent qu'une seule langue. Dans plus de la moitié on parle deux ou même trois langues.

Dans les familles espérantistes, 74 % des enfants savent plus d'une langue, 72 % maîtrisent, en plus de la langue locale, ou en plus de la langue maternelle du père ou de la mère, la langue internationale (parmi eux 60 % "bien" et 40 % "un peu"). Les petits s'adaptent à la situation tout naturellement. Des difficultés peuvent se présenter avant l'adolescence quand les enfants préfèrent ressembler à leurs amis "normaux" et, se rebellant contre les "bizarreries" des parents, refusent de parler toute autre langue que celle du pays. Dans quelques cas, ils ont même honte de leurs parents si ceux-ci parlent entre eux "autrement", à distance audible. Même le parler étranger de la mère peut gêner l'enfant pendant cette période difficile de sa vie. Si les parents réussissent sans insister et sans capituler à franchir ces années critiques, ils en seront récompensés plus tard, quand leurs enfants comprendront l'intérêt de la connaissance de plusieurs langues.

Chez les couples hungaro-italiens, 25 % parlent toujours italien. 30 % des mères s'efforcent de parler à leurs enfants encore en hongrois. Chez les 25 % restants, les enfants n'entendent de la mère que le hongrois, et du père, que l'italien. C'est vraisemblablement ce dernier système qui donne les meilleurs résultats.

L'enseignement de la langue internationale est normalement une tâche entreprise à deux et effectuée par les parents, alors que la mère supporte seule la charge d'enseigner sa propre langue. Il ne dépend donc que de sa capacité et de ses forces que les enfants puissent aussi se sentir chez eux dans le lointain pays maternel. Puiserons-nous encore dans la culture de ce dernier ou en resterons-nous isolés à cause de la barrière des langues?

Presque chaque jeune mère désire procurer à ses enfants une langue en cadeau, qu'ils ne peuvent recevoir que d'elle, mais l'instinct seul ne suffit pas toujours pour un enseignement efficace. C'est pourquoi les mères se découragent facilement.

Et que dire de l'espéranto? Est-ce que cela vaut la peine d'en transmettre la connaissance qu'on en a à ses enfants? N'est-ce pas simplement une idée fixe de parents ambitieux et une charge superflue pour les enfants? Selon moi, et d'après l'expérience de nombreux parents d'enfants déjà grands, absolument pas! L'espéranto est un trésor que n'ont pas le droit de tenir caché les adultes qui le possèdent. Outre le fait que c'est un extraordinaire stimulant pour l'évolution mentale de l'enfant, son usage intelligent garantit un savoir étendu et de belles relations humaines pour l'enfant grandissant. Évidemment, les parents doivent non seulement enseigner la langue, mais encore donner l'exemple de sa meilleure utilisation.

ĝi estas eksterordinara stimulo por la mensa evoluado de la infano, ĝia inteligenta uzo certigas multan scion kaj belajn homajn rilatojn por la kreskanta junul(in)o. Komprenoble, la gepatroj devas ne nur instrui la lingvon, sed ankaŭ doni ekzemplon pri ĝia plej bona utiligo.

Konklude

Kion povas doni la kono de Esperanto al virino, kiu edziniĝas al viro el alia nacio, kaj enmigras en alian landon ?

- Esperanto povas helpi la lingvan interkomprenigon kun la geedzoj, kaj certigi pli fortan senton de la reciproka aparteneco en la ĉirkaŭata nacilingva medio.

- E. povas certigi la tujan ekhavon de amika rondo, tra kio pli facile kompreni kaj eniri la lokan socian medion.

- E. povas faciligi la lernadon de la loka lingvo.

- E. povas utili en la intelekta kaj etika edukado de la gefiloj, kaj povas iĝi unu el la plej gravaj kunigaj interesoj de la familio.

Resume, Esperanto povas esti por si tio, kio ĝi devus esti por ĉiuj : ilo de interhomaj solidareco kaj harmonio.

La lastaj demandoj starigitaj al la neesperantistaj edzinoj estis la jenaj :

1) "Ĉu vi pensas, ke estus utile, se ĉiuj konus iun konvencie uzatan komunan helplingvon, per kiu ie ajn oni povus interparoli ?"

La respondoj estis 99% jesaj.

2) "Kiun lingvon vi taksas la plej taŭga por tiu celo ?" Kun unu escepto ĉiuj respondis "La anglan, ĉar ĝi estas jam la internacia lingvo, ĉar ĝi estas facila (?) kaj plej vaste uzebla".

Unu nura sinjorino diris senhezite "Esperanton", kaj poste aldonis : "Mia patrino estas esperantistino".

Elizabeta Formaggio, el Italio

Rimarkigoj koncerne la unuan parton de tiu teksto.

Nia kunlaboranto, S-ro L. Bourgois, kiu bonvole tradukis la unuan parton de tiu teksto, publikigitan en la lasta numero indikas al ni kelkajn erarojn kiuj enŝovigis en sian tradukon. Ni petas niajn legantojn bonvolu korekti ilin.

paĝon 8. 2a linio de la 3a paragrafo.

Anstataŭ : la kategorio d'épouses émigrées,

Legu : la kategorio d'épouses immigrées.

paĝon 9. 1a linio de la 5a paragrafo.

Anstataŭ : quelques maris interviewés,

Legu : quelques couples (ou ménages) interviewés.

paĝon 11. linioj 13 kaj 14, de malsupre supren.

Anstataŭ : Dans le cas contraire,

Legu : En pareil cas.

Ni pardonpetas ...

Conclusion.

Que peut donner la connaissance de l'espéranto à une femme qui se marie à un homme d'une autre ethnité et émigre dans un autre pays ?

L'espéranto peut aider à la compréhension mutuelle entre les époux et leur assurer un sentiment plus fort d'appartenance réciproque dans un milieu qui parle la langue nationale.

Par l'espéranto on peut s'assurer l'appui immédiat d'un cercle d'amis(1), grâce auquel il est plus facile de comprendre le milieu social local et de s'y introduire.

L'espéranto peut faciliter l'apprentissage de la langue locale.

L'espéranto peut aider à l'éducation morale et intellectuelle des enfants et peut devenir l'un des plus importants intérêts communs de la famille.

En résumé, l'espéranto peut être pour cette dernière ce qu'il devrait être pour tous : un facteur de solidarité et d'harmonie entre les hommes.

Les dernières questions qui furent posées aux épouses non espérantistes sont les suivantes :

1.- Pensez-vous qu'il serait utile que tous les hommes connaissent une langue auxiliaire commune, conventionnellement utilisée ?

Les réponses ont été affirmatives pour 99 %.

2.- Quelle langue estimez-vous la plus adéquate pour ce but ?

A une seule exception près, toutes ont répondu : l'anglais, parce qu'elle est déjà la langue internationale, parce qu'elle est facile (?) et la plus largement utilisée.

Une seule femme affirma sans hésitation : l'espéranto, et ajouta ensuite : "ma mère est espérantiste".

Elizabeta Formaggio, d'Italie

(Traduction de cette deuxième partie du texte : C.C.)

(1) A condition qu'il y ait un club espéranto dans la ville ...

Remarques sur la première partie de ce texte.

Notre collaborateur, M. L. Bourgois, qui a bien voulu traduire la première partie, publiée dans le dernier numéro, nous signale quelques erreurs qui se sont glissées dans sa traduction. Nous demandons à nos lecteurs de bien vouloir les rectifier :

Page 8. 2ème ligne du 3ème paragraphe.

*au lieu de : la catégorie d'épouses émigrées,
lire : la catégorie d'épouses immigrées.*

page 9. 1ère ligne du 5ème paragraphe.

*au lieu de : quelques maris interviewés,
lire : quelques couples (ou ménages) interviewés.*

page 11. lignes 13 et 14 en partant du bas .

*au lieu de : Dans le cas contraire,
lire : En pareil cas.*

Avec toutes nos excuses ...

Unika organizaĵo en la mondo :
la privata gastigado senpaga, je la
dispono de la junaj esperantistoj.

La Pasporta Servo

La 19-an de junio aperis nova eldono de Pasporta Servo, la gastiga reto de Tutmonda Esperantista Junulara Organizo. Per tiu libreto, parolanto de Esperanto povas trovi senpagan restadon en pli ol mil lokoj en 59 landoj tra la mondo.

Pasporta Servo respondas al la vojaĝemo de la esperantistoj. La ebleco, facile trovi kaj ekkoni la anojn de vizitata lando, ĉiam estis unu el la plej grandaj allogaĵoj de la lingvo. En Eŭropo, kie Esperanto historie estis plej forta, pli-malpli ĉiuj landoj havas siajn gastigadojn. Ne nur en okcidento, de Finnlando ĝis Portugalio, sed ankaŭ ekzemple en Pollando (kun pli ol centoj da adresoj), Hungario (okdek), kaj eĉ en Rumanio, kie Esperanto estis malpermesita ĝis la falo de Ĉeausescu antaŭ jaro kaj duono. Ankaŭ en Sovetunio troviĝas dekoj da adresoj, de la baltaj respublikoj ĝis Siberio.

Sed Pasporta Servo donas eĉ pli vastajn eblecojn. Ĉu esperantisto vojaĝas al Brazilo aŭ Japanio ? En ambaŭ landoj li trovos ampleksan reton de gastigantoj. Tra Suda Ameriko, li povas migri de Caracas ĝis San Carlo de Bariloche ; tra Afriko de Dakar ĝis Antananarivo. En Azio la reto estas malpli densa, sed en Turkio, Irano, Hindio, Nepalo kaj pluraj provincoj de Ĉinio troviĝas po kelkaj gastigantoj, kaj en Suda Koreio pli ol dudek. Ne ĉiam la nombro de gastigantoj spegulas la disvastiĝon de Esperanto en la koncerna lando, ĉar ankaŭ kulturaj, sociaj kaj ekonomiaj kondiĉoj influas la pretecon akcepti eksterlandajn gastojn.

Pasporta Servo ekzistas en sia nuna formo 18 jarojn. La unua listo de gastigantoj, eldonita de TEJO en 1974, enhavis kvardekon da adresoj en 19 landoj. Iom post iom la servo iĝis fama kaj akceptata institucio en la Esperanto-Komunumo, kie abundas anekdotoj pri la spertoj de gastoj kaj gastigantoj.

Demandoj kaj mendoj direktu al :

Pasporta Servo
TEJO
Nieuwe Binnenweg 176
3015 BJ Rotterdam
Nederlando

(Prezo de la libreto : 15 guldenoj plus sendokostoj).

Une organisation unique au monde :
les chambres d'hôte gratuites
à la disposition des jeunes espérantistes

le Pasporta Servo.

Le 19 juin est parue la nouvelle édition du Pasporta Servo (Service Passeport), réseau d'hébergement de l'Organisation mondiale de la Jeunesse espérantiste (TEJO). Grâce à ce livret, une personne parlant espéranto peut trouver à se loger gratuitement dans plus de mille lieux dans 59 pays à travers le monde.

Le Pasporta Servo répond à l'humeur voyageuse des espérantistes. La possibilité de trouver facilement et d'apprendre à connaître les habitants du pays visité a toujours été l'un des plus grands attraits de la langue. En Europe où l'espéranto, historiquement, a été le plus répandu, tous les pays ont, plus ou moins, leurs chambres d'hôte, non seulement en Occident, de la Finlande jusqu'au Portugal, mais encore, par exemple, en Pologne (avec plus de cent adresses), en Hongrie (Quatre-vingts) et même en Roumanie où l'espéranto était interdit jusqu'à la chute de Ĉeausescu, il y a un an et demi. En Union Soviétique aussi se trouvent des dizaines d'adresses, des républiques baltes jusqu'en Sibérie.

Mais le Pasporta Servo offre des possibilités encore plus étendues. Un espérantiste fait-il un voyage au Brésil ou au Japon ? Dans les deux pays, il trouvera un vaste réseau d'hôtes. A travers l'Amérique du Sud, il pourra se déplacer de Caracas jusqu'à San Carlo de Bariloche ; à travers l'Afrique, de Dakar jusqu'à Antananarivo. En Asie, le réseau est moins dense, mais en Turquie, en Iran, dans la République Indienne, au Népal et dans plusieurs provinces de Chine on trouve quelques hôtes, et en Corée du Sud plus de vingt. Le nombre des hôtes ne reflète pas la diffusion de l'espéranto dans le pays concerné, car la culture, le niveau social et les conditions économiques influencent la disponibilité à recevoir des invités étrangers.

Le Pasporta Servo existe sous sa forme actuelle depuis 28 ans. La première liste d'hôtes, éditée par TEJO en 1974, contenait une quarantaine d'adresses dans 19 pays. Petit à petit, le service devint une institution connue et acceptée dans la communauté espérantiste où abondent les anecdotes sur les expériences vécues des hôtes et de leurs invités.

Pour toutes questions et commandes, s'adresser à :

Pasporta Servo
TEJO
Nieuwe Binnenweg 176
3015 BJ Rotterdam
Pays-Bas

(Prix du livret : 15 florins plus frais d'envoi)

Tabelo de enhavo de la 10 unuaj numeroj.

- o - o - o - o - o -

Ĉefartikoloj.

- 1989 - Enkonduke.
 - Post kataklismo.
 - Ekzekuto.
 - Triumfismo.
- 1990 - La hontinda murego.
 - Ĉu ni estas pretaj ?
 - Tio ne estas justa.
 - Esperanto, universala lingvo ?
- 1991 - Ĉu perdita estas ĉiu espero ?
 - Simpla okazintaĵo.

La eminentuloj de la Esperanto-Movado.

- 1989 - L.L. Zamenhof (1a parto).
 - L.L. Zamenhof (2a parto).
 - Ivo Lapenna.
 - Edmond Privat.
- 1990 - Antoni Grabowski.
 - Kabe (Kazimierz Bein).
 - Julio Baghy.
 - Kalman Kalocsay.
- 1991 - Louis de Beaufront.
 - Generalo Hippolyte Sebert.

Tekstoj de la prezentitaj aŭtoroj.

- 1989 - Zamenhof : La Bulonja Deklaracio.
 - Zamenhof : La interna ideo de Esperanto.
 - Lapenna : Ideologiaj elementoj de E-ismo
 - Privat : Sentoj kaj Fundamento.
- 1990 - Grabowski : La origino de la virino (trad.)
La rompita vazo (poemo-tr.)
 - Kabe : intervjuo (Kion diris Kabe ?)
 - Baghy : Siberia lulkanto (poemo).
 - Mi estas esperantisto (poemo).
 - Kalocsay : la neologismoj.
 - L'albatroso (poemo-trad.).
 - Ezopa fablo (poemo).
- 1991 - L. de Beaufront : Ni ne trograndigu.
 - Gal Sebert : opinio.

Historiaj signiloj de la Esperanta Movado.

- 1989 - Antaŭ 100 jaroj.
 - Apero de la unua libro en Esperanto.
 - Apero de la 1-a revuo en Esperanto.
 - Tradukoj de La gefratoj laŭ Goethe, kaj de Princino Maria, de Lermontov.
 - Naskiĝo de Ch. Chaplin, de E. Privat.
 - Apero de la 1-a adresaro.
 - Eltiraĵoj de E-gazetoj de 1889.
- 1990 - Forpaso de L. Einstein.
 - Naskiĝo de Vasilij Eroŝenko.
 - Reveno al la 1-a adresaro.
 - Eltiraĵoj de E-gazetoj de 1890.
- 1991 - Naskiĝo de Gyula Baghy.
 - Naskiĝo de Kalman Kalocsay.

Table des matières des 10 premiers numéros.

- o - o - o - o - o -

Editoriaux.

- 1989 - En guise d'introduction.
 - Après un cataclysme.
 - Exécution.
 - Triomphalisme.
- 1990 - Le mur de la honte.
 - Sommes-nous prêts ?
 - C'est pas juste.
 - L'espéranto, langue universelle ?
- 1991 - Tout espoir est-il perdu ?
 - Un simple fait divers.

Les grandes figures du Mouvement Espéranto.

- 1989 - L.L. Zamenhof (1ère partie).
 - L.L. Zamenhof (2ème partie).
 - Ivo Lapenna.
 - Edmond Privat.
- 1990 - Antoni Grabowski.
 - Kabe (Kazimierz Bein).
 - Julio Baghy.
 - Kalman Kalocsay.
- 1991 - Louis de Beaufront.
 - Général Hippolyte Sebert.

Textes des auteurs présentés.

- 1989 - Zamenhof : La déclaration de Boulogne.
 - Zamenhof : L'idée interne de l'espéranto.
 - Lapenna : Eléments idéologiques de l'E
 - Privat : Sentiments et Fundamento.
- 1990 - Grabowski : L'origine de la femme (trad.)
Le vase brisé (poème - trad.)
 - Kabe : Interview (Qu'a dit M. Kabe ?)
 - Baghy : Berceuse de Sibérie (poème).
 - Je suis espérantiste (poème).
 - Kalocsay : Les néologismes.
 - L'albatros (poème - trad.).
 - Une fable d'Esopo (poème).
- 1991 - L. de Beaufront : N'exagérons pas.
 - Gal Sebert : Une opinion .

Points de repère du Mouvement Espéranto.

- 1989 Il y a cent 100 ans .
 - Parution du premier livre en espéranto.
 - Parution de la 1ère revue en espéranto.
 - Traductions de La gefratoj, d'après Goethe et de Princesse Marie, de Lermontov.
 - Naissance de Ch. Chaplin, d'E. Privat.
 - Parution du 1er livre d'adresses.
 - Extrait de presse E. de 1889.
- 1990 - Décès de L. Einstein.
 - Naissance de Vasilij Eroŝenko.
 - Retour sur le premier livre d'adresses.
 - Extrait de presse E. de 1890.
- 1991 - Naissance de Gyula Baghy.
 - Naissance de Kalman Kalocsay.

Antaŭ Sepdek-kvin jaroj.

- 1989 - Kongreso de Parizo.
Malapero de Louis Couturat.
- Forpaso de Armand Berlande.
Traduko de *La arbaro bruas* de Vladimir Korolenko.
- Enhavtabelo de scienca revuo.
1990 - 2-a kongreso ekster Eŭropo.
Apero de la romano *Nova Sento*, de Tagulo.
Forpaso de kapitano Bayol.
- Forpaso de profesoro Charles Bouchard.
- *Alvoko al la diplomatoj*, de Zamenhof.
1991 - Eccles-eksperimento, en Britio.
- Forpaso de H.B. Mudie, de L.E. Meier.
- Projekto de L.I. de la kemiisto W. Ostwald.

Antaŭ kvindek jaroj.

- 1989 - Traduko de *Colomba*, de P. Mérimée.
- Forpaso de M. Duchochois.
- Resumo de *Franca Esperantisto* (majo)
1990 - Ĉeso de la apero de E-gazetoj.
- Forpaso de Adam Zamenhof.
- Forpaso de W. Page, de E. Settler, de generalo F. Matton.
- Publikigo de *Leteroj*, de E. Lanti.
1991 - Forpaso de E.A. Millidge, de Leo Belmont.
- Forpaso de G.D. Buchanan, de Taculshiro Sigemacu, de Kunitaro Takahashi, de Otto Simon.

Antaŭ dudek-kvin jaroj.

- 1989 - Prezento de la 1-a E-filmo *Angoroj*.
- Apero de tradukoj de *Kalevala*, de Peer Gynt, de *La Naŭzo*, de la P. *Respectema*, de diversaj poemaroj, de *japana Enciklopedieto*
Peticio adresita al U.N.O.
Miss Esperanto 1964 (1).
- Eltiraĵo de la gazetaro de 1964 : parolado de la lingvisto B. Collinder pri Esperanto.
1990 - Apero de *Romeo, Julieta kaj la tenebro* (Traduko).
Itala leĝpropono.
- U.E.A. kandidatas por Nobel-premio por la Paco.
Apero de *Martin Fierro* (traduko).
Forpaso de profesoro Pierre Bovet.
- Forpaso de la filologo Delfi Dalmau.
1-a Universa E-Kongreso en Azio.
Traduko de *La libro de Teo*
La E-societo de Koreio aliĝas al UEA.
Nova E-Organizaĵo en GDR.
La Esperanta standardo.
- Esperantisto ŝtatestro : Franz Jonas.
- Eltiraĵoj de gazetoj de 1965.
1990 - Fondo de la E. Ligo de Kolombio.
IFEF, faka sekcio de UEA.
- 51-a E-Kongreso en Budapeŝto.
- UFE ĉe la televido kadre de filatela elsendo.

(1) De post la apero de tiu artikoleto kaj de la foto, kiu akompanis ĝin, ni ekciis, ke f-ino Stoickova, kiu elektis la profesion de stevardino forpasis en 1966 okaze de aviadil-akcidento.

Il y a soixante-quinze ans.

1989. - Congrès de Paris.
Disparition de Louis Couturat.
- *Décès de Armand Berlande.*
Traduction de *La forêt murmure* de Vladimir Korolenko.
- *Table des mat. d'une revue scientifique.*
1990. - 2ème congrès hors Europe.
Parution du roman Nova Sento de Tagulo.
Mort du capitaine Bayol
- *Mort du professeur Charles Bouchard.*
- *Appel aux diplomates, de Zamenhof.*
1991. - *Experience Eccles en Grande-Bretagne.*
- *Mort de H.B. Mudie, de L.E. Meier.*
- *Projet de L.I. du chimiste W. Ostwald.*

Il y a cinquante ans.

1989. - *Traduction de Colomba, de P. Mérimée.*
- *Décès de M. Duchochois.*
- *Sommaire de Franca esperantisto (mai)*
1990. - *Cessation de parution de journaux E.*
- *Mort de Adam Zamenhof.*
- *Décès de W. Page, de E Settler, du général P. Matton.*
- *Publication des Lettres, d'Eugène Lanti.*
1991. - *Mort de E.A. Millidge, de Leo Belmont.*
- *Décès de G.D. Buchanan, de Taculshiro Sigemacu, de Kunitaro Takahashi, de Otto Simon.*

Il y a vingt-cinq ans.

1989. - *Présentation du 1er film E Angoroj.*
- *Parution des traductions du Kalevala, de Peer Gynt, de La Nausée, de la P. respectueuse, divers recueils de poésies. d'une Petite Encyclopédie japonaise.*
Pétition adressée à l'ONU.
Miss Esperanto 1964.(1)
- *Extrait de presse de 1964 : discours du linguiste B. Collinder sur l'espéranto.*
1990. - *Parution de Romeo, Julieta kaj la tenebro, (traduction).*
Proposition de loi italienne.
- *U.E.A. candidate pour le prix Nobel de la Paix.*
Parution de Martin Fierro (traduction).
Décès du professeur Pierre Bovet.
- *Décès du philologue Delfi Dalmau.*
1er Congrès universel d'E. en Asie.
Traduction de La libro de Teo.
La société E. de Corée adhère à UEA.
Nouvelle organisation E. en RDA.
Le drapeau espéranto.
- *Un espérantiste chef d'Etat : Franz Jonas.*
- *Extraits de presse E. de 1965.*
1990. - *Fondation de la ligue E. de Colombie.*
IFEF, section spécialisée de UEA.
- *51ème Congrès d'espéranto à Budapest.*
- *UFE à la télévision dans le cadre d'une émission philatélique.*

(1) Depuis la parution de cet entrefilet et de la photo l'accompagnant, nous avons appris que Melle Stoickova, qui avait choisi la carrière d'hôtesse de l'air avait disparu en 1966 dans un accident d'aviation.

Legita en la E-gazetaro.

- Nro 1. *Budapeŝta Informilo*: opinioj de la ĉina akademiano Li Shijun kaj de la hungara profesoro Otto Haszpra.
Monato: pri la siglo AIDS (aŭ SIDA).
- Nro 2. *Esperanto*: Uzado de Esperanto en la tria Mondo, fare de prof. Jila S. Saheb-Zamani.
Monato. Reformo de la angla ortografio (projekto de G.B. Shaw).
Heroldo de Esperanto: Kurso pri akupunkturo en Pekino (en Esperanto).
- Nro 3. *Budapeŝta Informilo*: Pedagogia eksperimento de hungara patro de familio.
- Nro 4. *Heroldo de Esperanto*: La danĝera lingvo ne plu estas ... danĝera en Sovetunio.
Franca Esperantisto: Opinio de la lingvisto René Husson.
- Nro 5. *Sennaciulo*: Ĉu la Esperanta kulturo estas internacia, nacia aŭ transnacia? fare de Georgio Silfer (Italio).
- Nro 6. *Esperanto*: Kaj post la kurso, kion? fare de Joachim Werdin (Pollando).
- Nro 7. *Esperanto*: Ĉu la lerneja instruado malhelpas alproprigi Esperanton? fare de Ernő Csiszar (Hungario).
- Nro 8. *Heroldo de Esperanto*: La usona Asocio "Infanoj ĉirkaŭ la mondo", fare de Charlotte Kohrs - San Diego (Usono).
Rekomendo de la Akademio de Esperanto pri propraj nomoj.
- Nro 9. *Kontakto*: Esperantistoj, Ĉu marginuloj de la socio? fare de Istvan Ertl (Hungario)
- Nro 10. *Heroldo de Esperanto*: La lingva problemo en diversnaciaj geedziĝoj, fare de Eva Formaggio (Italio) (Unua parto).

Miksaĵoj.

- Nro 1.- *La azeno kaj la filo de la magiisto.*
Nro 2.- *La galla koko*, fantaziaĵo de Ceceo.
Nro 3.- *La inventisto*, de V. Rajhman (la Revuo).
Nro 4.- *La vizito de Horaco Serĉer*, fare de I. Lejzerowicz.
Nro 5.- *La novaj vestoj de la reĝo*, fabelo de Andersen, traduko de Zamenhof.
Nro 6.- *La longeco de la vivo kaj la Tri Fratoj*, du fabeloj de Fratoj Grimm, tradukitaj de Kabe.
Nro 7.- *Adam kaj Evo* (moderna fabelo) de Szilagyí.
Nro 8.- *Letero de Turko pri la plezuroj kaj pri sia amiko Babalek*, filozofa fabelo de Voltaire.
Nro 9.- *Zozo, la deksepa regulo de la Fundamento*, de L. Beaucaire (*Fabeloj de la Verda Pigo*)
Nro 10.- *Lukto kaj Avidema Komercisto*, popularaj tibetaj rakontoj.

Oficialaj deklaroj, rezolucioj, manifestoj, ktp.

- Nro 6.- *Deklaracio de Tyresö.*
Manifesto de Rauma
- Nro 7.- *La Konkludoj de Szeged.*
- Nro 8.- *La Rekomendoj d'Ahrenshoop'88.*
- Nro 9.- *Skizo de lingva politiko por la Eŭropa Komunumo*, fare de Ed. Symoens, prezidanto de ILEI.

Lu dans la presse espéranto.

- Nro 1. *Budapeŝta Informilo*: opinions de l'académicien chinois LI Shijun et du professeur honnois Otto Haszpra.
Monato: sur le sigle AIDS (ou SIDA).
- Nro 2. *Esperanto*: utilisation de l'espéranto dans le tiers-monde par prof. Jila S. Saheb-Zamani.
Monato: réforme de l'orthographe anglaise (projet de G.B. Shaw).
Heroldo de Esperanto: Cours d'acupuncture à Pékin (en espéranto).
- Nro 3. *Budapeŝta Informilo*: Expérience pédagogique d'un père de famille hongrois.
- Nro 4. *Heroldo de Esperanto*: La langue dangereuse n'est plus ... dangereuse en URSS.
Franca Esperantisto: Opinion du linguiste René Husson.
- Nro 5. *Sennaciulo*: La culture espéranto est-elle internationale, anationale ou transnationale?, par Georgio Silfer (Italie).
- Nro 6. *Esperanto*: Et après le cours, que faire?, par Joachim Werdin (Pologne).
- Nro 7. *Esperanto*: Est-ce que l'enseignement scolaire empêche l'acquisition de l'espéranto? par Ernő Csiszar (Hongrie).
- Nro 8. *Heroldo de Esperanto*: l'Association états-unienne "Enfants autour du monde", par Charlotte Kohrs - San Diego (Etats-Unis).
Recommandations de l'Académie d'espéranto sur les noms propres.
- Nro 9. *Kontakto*: Les espérantistes, des marginaux de la société?, par Istvan Ertl (Hongrie).
- Nro 10. *Heroldo de Esperanto*: Le problème des langues dans les mariages internationaux. par Eva Formaggio (Italie) (Première partie).

Mélanges.

- Nro 1. - L'âne et le fils du magicien (*La Mozaïque*).
- Nro 2.- Le coq gaulois, *fantaisie de Ceceo*.
- Nro 3.- L'inventeur, par V Rajhman (*La Revuo*).
- Nro 4.- La visite de Horace Sercher, par I. Lejzerowicz.
- Nro 5.- Les nouveaux habits du roi, conte d'Andersen, traduction de Zamenhof.
- Nro 6.- La longueur de la vie et les trois frères, deux contes des frères Grimm, traduits par Kabe.
- Nro 7.- Adam et Eve (conte moderne) par F. Szilagyí.
- Nro 8.- Lettre d'un turc sur les plaisirs et sur son ami Bababec, conte philosophique de Voltaire.
- Nro 9.- Zozo, la dix-septième règle du Fundamento. par Louis Beaucaire (*Fables de la Pie verte*).
- Nro 10.- Une lutte et un commerçant cupide, récits populaires tibétains.

Déclarations officielles, résolutions, manifestes, etc.

- Nro 6.- Déclaration de Tyresö.
Manifeste de Rauma.
- Nro 7.- Les Conclusions de Szeged.
- Nro 8.- Les Recommandations d'Ahrenshoop'88.
- Nro 9.- Esquisse d'une politique linguistique pour la Communauté européenne, par Ed. Symoens, président d'ILEI.

La esperanto-parolanta mondo.

- Nro 3.- Organizado de la Movado.
Nro 4.- La Universala Esperanto-Asocio.
Nro 5.- S.A.T.
Nro 6.- La Akademio de Esperanto.
Nro 7.- La junularo kaj Esperanto. T.E.J.O. (Junulara sekcio de U.E.A.- La Pasporta Servo).
La junulfako de S.A.T.
Nro 8.- Kie lerni Esperanton? (Parizia regiono).
Nro 9.- La Kastelo Greziljono (Kulturdomo).
Nro 10.- La Kvinpetalo (kultura Centro en Bouresse).

Gramatikeroj.

- Nro 8.- uzo de iĝ.
Nro 9.- Lokaj subpropozicioj.
Nro 10.- Pri si, refleksiva pronomo.

Ludoj. (en ĉiu numero)

- Interplektitaj vortoj (Nur en Nroj 1 ĝis 6).
Facilaj krucvortenigmoj.
Malfacilaj krucvortenigmoj.
La malgranda Grosin-Maujean (fantaziaj difinoj).
Serĉu la entrudulon.
Ekspresa fablo.
La 12-erarludo.
Ni ridu kune.
Blinkenbergaĵoj (Malgranda malspritaĵaro).
Miscitaĵo.

Rubrikoj diverspecaj.

- Nekonformismaj eldiroj.
La trimonata opinio.
Anoncetoj.
Diversaj novaĵoj.

Diversaĵoj.

- Nro 1.- Postaj tarifoj por eksterlando.
Nro 2.- 10 renkontiĝoj el aliaj.
Nro 4.- Malnova ideo renovigita de unu el niaj legantoj (prezento de la projekto "Komunik'Esperanto").
Esperanto ĉe mallongaj ondoj.
Nro 5.- Komunik'Esperanto (daŭrigo 1).
Nro 6.- Komunik'Esperanto (daŭrigo 2).
Kelkaj politikistoj esperantistoj.
Nro 7.- Ekologio. La projekto Mondhejmo.
Komunik'Esperanto (specimena paĝo).
Respondoj al nia enketo.
Nro 8.- La Eŭropa konjugacio.
La registro Komunik'Esperanto. Tio, kio ĝi ne estos kaj ne volas esti - Tio, kio ĝi estos aŭ volas esti.
Loka enketo kaj ĝiaj rezultoj.
Nro 9.- En nia leterkesto. Respondoj al kelkaj legantoj.
Nia agado.
Nro 10.- La Jarlibro de U.E.A.
Esperanto en Azio.
Esperanto ĉe "Ici et Maintenant", privata radio (93,1 Mhz).

Le monde espérantophone.

- Nro 3.- Organisation du Mouvement espéranto.
Nro 4.- L'Association Universelle d'espéranto.
Nro 5.- S.A.T.
Nro 6.- L'Académie d'espéranto.
Nro 7.- Les jeunes et l'espéranto. T.E.J.O. (section "jeunes" de U.E.A. Le Pasporta Servo) - La Junulfako (section "jeunes" de S.A.T.).
Nro 8.- Où apprendre l'espéranto (région Ile-de-Fr.)
Nro 9.- Le Château de Grésillon (Maison culturelle)
Nro 10.- La Kvinpetalo (Centre culturel de Bouresse)

Points de grammaire.

- Nro 8.- Emploi de iĝ.
Nro 9.- Propositions subordonnées de lieu.
Nro 10.- Sur si, pronom réfléchi.

Jeux. (dans chaque numéro)

- Télégrilles (uniquement dans Nros 1 à 6.)
Mots croisés faciles.
Mots croisés difficiles.
Le petit Grosin-Maujean (définitions fantaisistes).
Cherchez l'intrus.
Fable express.
Le jeu des 12 fautes.
Rions ensemble.
Blinkenbergaĵoj (Petit sottisier international).
Fausse citation.

Rubriques diverses.

- Propos non conformistes.
La pensée du trimestre.
Petites annonces.
Nouvelles diverses.

Divers.

- Nro 1.- Tarifs postaux pour l'étranger.
Nro 2.- 10 rencontres parmi d'autres.
Nro 4.- Une vieille idée rajeunie par un de nos lecteurs (présentation du projet "Komunik'Esperanto").
L'espéranto sur les ondes courtes.
Nro 5.- Komunik'Esperanto (suite 1).
Nro 6.- Komunik'Esperanto (suite 2).
Quelques hommes politiques espérantistes.
Nro 7.- Écologie. Le projet Mondhejmo (foyer mondial).
Komunik'Esperanto (page specimen).
Réponses à notre enquête.
Nro 8.- La conjugaison européenne.
Le registre Komunik'Esperanto. Ce qu'il ne sera pas et ne veut pas être - Ce qu'il sera ou ce qu'il veut être.
Une enquête locale et ses résultats.
Nro 9.- Dans notre boîte aux lettres. Réponses à quelques lecteurs.
Notre action.
Nro 10.- L'annuaire de U.E.A.
L'espéranto en Asie.
L'espéranto sur "Ici et Maintenant", radio libre (93,1 MHz).

La nova malgranda Grosprin-Maujean.

beat-muzik : (E-germana vortaro de H.D. Krause) Ĉiela muziko, ŝatata de beatuloj.
centripeta : Kiu ripetas centfoje la samon. Ekz. la kontraŭuloj de Esperanto.
ĉieliro : ĉiamaniera iro : piede, ĉevale, trajne, aviadile, ktp.
falbalo : dancado de falantaj paraŝutistoj.
gazeto : furzeto ellasita de ĵurnalisto.
grumelo : hibrido de gruo kaj de melo.
insekteto : klubeto de virinoj.
kakaujo : fekpoto por francaj infanoj.
kazono : zono, kie kreskas kanoj kaj fragmitoj.
karapaco : pleonasmio. La paco estas kara al ĉiuj.
kurkوليو : kulio speciale trejnata al la kurado. aktivitas precipe en la grentenejoj.
magazeno : azeno, kiu estis pastro ĉe la Zoroastranoj. Iliaj ĉefoj estis la grandaj magazenoj.
modulo : dando ; snobo.

monotremoj : tremado pri senmoneco, ofta ĉe la samideanoj.
paperaro : vorto sensignifa. Oni ja scias, ke la Papo estas neerarema.
praavino : tre malnova vino. Ekz. tiu, kiun trinkis Noa post la diluvo (Gen. 9-21). (kp la francan diraron: après la crue, la cuite) (1).
samovaro : ovoĵ devenantaj el la sama demetado.
stratosfero : medio de la strato ; tereno de la stratuminoj.
teatraktoro : traktoro, kiu funkcias pere de teo.
valabio : abio, kiu kreskas en aŭstraliaj valoj.

(1) franca vortludo, kompreneble ne tradukebla :
cruo 1.- (adj.) ne kuirita). 2.- (nomo) inundo.
cuite 1.- (adj.) kuirita. 2.- (nomo) ebrio.

- o - o - o - o - o - o - o - o - o - o -

Serĉu la entrudulon ...

Jen la titoloj de dek romanoj aŭ novelaroj origine skribitaj en Esperanto. Naŭ estas verkitaj de la hungara verkisto Istvan Nemere. Serĉu la titolon, kiu ne apartenas al li kaj donu ties aŭtoron.

- 1.- Vi povas morti nur dufoje.
- 2.- Sur sanga tero.
- 3.- Vivi estas danĝere.
- 4.- La blinda birdo.
- 5.- Dum vi estas kun ni.
- 6.- Serĉu mian sonĝon.
- 7.- La fermita urbo.
- 8.- Febro.
- 9.- Sur kampo granita.
- 10.- La naŭa kanalo.

- o - o - o - o - o - o - o - o - o - o -

Fable express Ekspresa Fablo

Por edziĝofeste siajn gastojn nutri
Irigis al ĉaso, kampulo filojn tri.
Sed ve ! "Ne sufiĉe" sensis ĉies aŭdoj.

Moralaĵo

Unu bovido taŭgas pli ol dek alaŭdoj.

Kp proverbon N-ro 2518 Ed. Stafeto.

Cherchez l'intrus ...

Voici les titres de dix romans ou recueils de nouvelles originellement écrits en espéranto. Neuf sont l'oeuvre du romancier hongrois Istvan Nemere. Cherchez le titre qui ne lui appartient pas et donnez-en l'auteur.

ESPERANTO-95

Revue trimestrielle bilingue
Adresse de la rédaction :
8, rue de l'Eglise
95520 Osny
tél. : (1) 30 30 39 94
fax : (1) 30 75 05 21
Imprimerie spéciale
"Esperanto-95"
Directeur de la publication :
Calixte Cavalié

Tous les articles émanant de la
rédaction peuvent être copiés
librement. Il suffit d'indiquer la
source.

Numéro de commission
paritaire : 71263.

MOTS-CROISES TRES FACILES

- o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o -

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

1										
2				■						
3							■			
4					■					
5		■						■		
6						■				■
7			■							
8									■	
9				■						
10										

Horizontalement :

- 1.- Conte de fées (2 radicaux). Attention !
fée est un dérivé féminin ! (s.f.)
- 2.- Lin (s.f.).- A la ligne ! (ordre du maître au cours de la dictée).
- 3.- Orpheline.- Durillon (s.f.)
- 4.- Rôle.- Japper (synonyme de "plorboji").
- 5.- Ampoule (s.f.).- Un peu de *soupe*.
- 6.- Remise (terme de commerce).- Sentier(s.f.).
- 7.- Abréviation pour *Avant Jésus-Christ* Intituler, au présent de l'indicatif.
- 8.- Au début de l'*été*.- Se mettre en route (1 préfixe + un verbe).
- 9.- Femelle.- Hauteur d'un triangle (s.f.)
- 10.- Etant entré en collision (verbe + terminaison

adverbiale d'un participe actif passé).

Verticalement.

- 1.- Chou-fleur (s.f.).
- 2.- République d'Irlande (orthographe du G.D.E.F. et du Léger et Albault, pas du PIV.)
Icône.
- 3.- Inflammation , en médecine (s.f.).- Conjonction utilisée dans les comparatifs d'inégalité. (ex. Il est plus petit *que* ...).
- 4.- Un tout petit peu (adverbe + suffixe).
- 5.- Grenouille (s.f.).- Psychose (s.f.).
- 6.- Alliage.- Tirer.
- 7.- Fait *tricoter* s'il vient après *trois*.
- 8.- Oncle (s.f.).- Autre (à l'accusatif).
- 9.- Pas à proximité (adverbe utilisé comme préfixe + un radical).- En épelant : note.
- 10.- Tulipe (s.f.).- Assez (pour ne plus avoir faim).

(s.f.) signifie : sans la lettre "O" finale. Application de la 16ème règle de la grammaire).

- o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o -

Fausse citation

Je ne dis pas que l'anglais n'est pas clair ; je dis que lorsque l'espéranto imite l'anglais il cesse de l'être.

Michel Bréal

Linguiste français (1832-1915)

Miscitajo

Mi ne diras , ke la angla ne estas klara ; mi diras, ke Esperanto, kiam ĝi imitas la anglan, ĉesas esti tia.

Michel Bréal

Franca lingvisto (1832-1915)

Krucvorteniĝoj (malfacilaj)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1									
2						■			
3									
4				■					
5					■				
6							■		
7					■				
8						■			■
9	■								
10								■	
11			■			■			
12									
13									

Horizontale :

- 1.- Ĝi gajigas la Aŭstriaĵn valojn (s.f.).
- 2.- Reveno.- Kunaĵo el du (s.f.)
- 3.- Kalkuli pri la malavareco de la aliuloj.
- 4.- Rifuzo, malkonsento.- Sur la dorso de subakvaj ĉasistoj (s.f.).
- 5.- Novigita preĝejo (s.f.).- amema, fervora.
- 6.- Litero.- Kemia simbolo de tre malmola metalo, uzata por pintoj de ŝtalaj iloj.
- 7.- Kopio, pastico (s.f.).- La malo de la unua 4-horizontale.
- 8.- Kvalifikas muntaĵon, kiu konsistigas objektivon.- Mezurunuo rilatanta malmalmodernajn atombombojn.
- 9.- Monunuoj el diversaj landoj.
- 10.- Pri kiu oni ne havas korinklinon.
- 11.- Naskito (s.f.).- Verba finaĵo.- Ĝi zorgigas neniun, kiam ĝi estas pasintjara (s.f.).
- 12.- Anemometra, ĝi registras la ventoforton.
- 13.- Preparas konservaĵojn.

Vertikale :

- 1.- Indiferente, serene.
- 2.- Duone malbone (2 vortoj).- De malsupre supren : neakompanate de ia retoriko.
- 3.- Eminent, eksterordinara.- Prepozicio.
- 4.- Objekto de avida serĉado.- Karesema, por Francoj, perfida, por Germanoj, malica, por Angloj...
- 5.- Malstreĉita.- Malbela en fabelo de Andersen, tradukita de Zamenhof (s.f.).
- 6.- Sep el ili estas mortomeritaj.- Verba sufikso.- Persona pronomo.
- 7.- Publikigo per presado.- Mebleto el faldeblaj platoj, por sin ŝirmi kontraŭ trablovo, en ĉambro (s.f.).
- 8.- Li ŝatas sekvi la naturon.- Oka litero de la greka alfabeto.
- 9.- Aprobos aŭ malaprobos.- Tia infano jam kreskigis siajn laktodentojn.

Sfinksido

- o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o -

Vive la C.E.E. !
la C ommunication
E n E spéranto ...

Vivu la E.K. !
la E speranta
K ommunikado...

Daŭrigante nian rondvizitadon de la esperantistaj kulturaj centroj, ni iros hodiaŭ suden al Bulgario, tute apud la landlimon kun Grekio, en malgranda vilaĝo Pisanica, kie ekde 1978, funkcias la Internacia Esperanto-Centro (I.E.K.). Kvankam ni mem iomete restadis tie dum 1990, ni preferis peti de Valentin Genchev, el Sofio, prezenti ĝin.

Continuant notre tournée des centres culturels espérantistes, nous nous rendrons aujourd'hui au sud de la Bulgarie, tout près de la frontière avec la Grèce, au petit village de Pisanica, où depuis 1978 fonctionne le Centre d'enseignement international d'espéranto (I.E.K.). Bien que nous y ayons nous-même effectué un séjour en 1990, nous avons préféré demander à Valentin Genchev, de Sofia, de nous le présenter.

La I.E.K.

Tiu belega konstruaĵo estis farita en 1978. Ĝi situas en vilaĝo Pisanica, regiono de Smoljan centon da kilometroj sude de Plovdiv kaj je 8 kilometroj okcidente de Smoljan (Vidu la mapon de Bulgario sur la vid-al-vida paĝo).

Ĝi situas en la pitoreska kaj virga montaro Rodopi.

La celoj de la Internacia Esperanto-Centro estas :

- 1.- disvolvi kaj disvastigi Esperanton,
- 2.- organizi altnivelajn Esperantajn kursojn, internaciajn seminariojn, renkontigojn, kongresojn, ktp.
- 3.- studi la problemojn de la instruado kaj de la propagandado de Esperanto.

Ĝi ne estas sezona domo. Tie okazas kursoj la tutan jaron. I.E.K. ne estas nur kursejo. Ĝi estas ankaŭ feriejo, situanta pli ol 1000 metroj super la marnivelo.

En la kursejo estas loko por pli ol 200 homoj. Ĝi havas du, tri kaj kvar litajn ĉambrojn

L'I.E.K.

Cette magnifique construction a été faite en 1978. Elle se situe dans le village de Pisanica, dans la région de Smoljan, à une centaine de kilomètres au sud de Plovdiv et à 8 kilomètres à l'ouest de Smoljan. (Voir la carte de Bulgarie sur la page ci- contre).

Elle se trouve dans le très pittoresque et sauvage massif montagneux du Rhodope.

Les buts du Centre International d'enseignement d'espéranto de Pisanica sont de :

- 1.- développer et propager l'espéranto,*
- 2.- organiser des cours d'espéranto de haut niveau, des séminaires internationaux, des rencontres, des congrès, etc .*
- 3.- étudier les problèmes posés par l'enseignement et la diffusion de l'espéranto .*

Son fonctionnement n'est pas saisonnier. Les cours ont lieu toute l'année. IEK n'est pas seulement un centre d'enseignement. C'est aussi un centre de séjour situé à plus de 1 000 mètres au-dessus du niveau de la mer.

Il est assez vaste pour accueillir plus de 200 personnes. Les chambres sont à deux, trois

Estas biblioteko kaj libroservo, grandaj klasĉambroj, salonoj, kuksa mangoĉambro, kun bufedo, diskoteko kaj amuztrinĉejoj.

Antaŭ la Centro, en la ĝardeno, sur steleo staras la buston de Zamenhof, donacita de la Odesaj esperantistoj.

La Centro havas komfortan propran buson kaj buseton.

La devizo de I.E.K. estas: "matene lerni, posttagmeze ferii". En la kursejo oni studas 4 horojn matene kaj posttagmeze estas organizitaj sportoj, ludoj, prelegoj, projekciado de lumbildoj, ekskursoj al la urbo Smoljan, kun vizitado de planedarejo kaj etnografia muzeo kaj al diversaj turismaj lokoj en la ĉirkaŭaĵo.

I.E.K. estas atingebla buse el urbo Smoljan.

La vivo en la I.E.K.

Ĉiutage:

08 h: matenmango
 08 h 30-12 h 30: kursoj.
 12 h 30: tagmango.
 14 h - 19 h: promenadoj, ekskursoj, prelegoj, konversacirondoj, ktp.
 19 h: vespermango.
 20 h: distraĵoj.

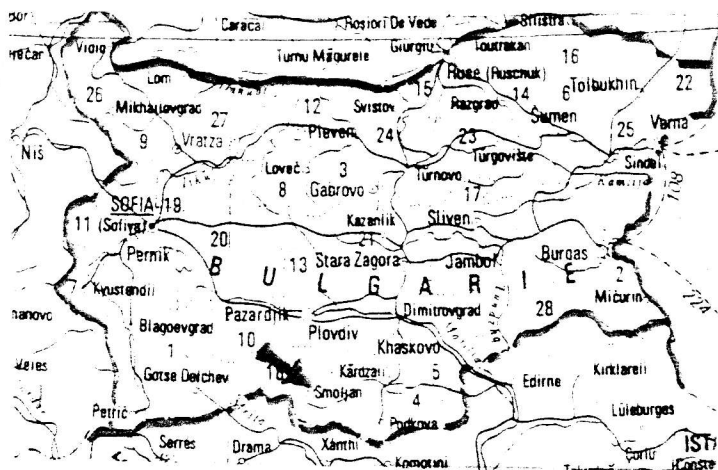
La adreso de I.E.K. estas:

Internacia Esperanto-Kursejo
 4744 PISANICA
 Plovdiva regiono
 Bulgario

tel: (0301) 2-27-12
 2-11-61

Por informoj, oni povas ankaŭ turni sin al la sidejo de B.E.A. (Bulgara Esperanto-Asocio).

Tel: (02) 32-40-68

ou quatre lits. il y a une bibliothèque et un service de librairie, de grandes salles de classe, des salons, une salle à manger luxueuse, avec buffet, discothèque et buvette.

Devant le Centre, dans le jardin, se trouve, sur une stèle, le buste de Zamenhof, offert par les

espérantistes d'Odessa.

Le Centre possède un bus confortable et un minibus.

La devise de IEK est: des cours le matin, des loisirs l'après-midi. Au Centre on étudie 4 heures le matin et l'après midi est consacré aux sports, aux jeux, aux exposés, à la projection de diapositives et aux excursions à Smoljan avec visite du planétarium, du musée ethnographique et à différents lieux touristiques des environs.

On accède à I.E.K. par bus en venant de Smoljan.

La vie au Centre international

Chaque jour:

08 h: petit déjeuner
 08 h 30-12 h 30: cours
 12 h 30: déjeuner
 14 h - 19 h: promenades, excursions, exposés, conversations guidées, etc
 19 h: dîner.
 20 h: distractions.

L'adresse du Centre international est:

Internacia Esperanto-Kursejo
 4744 PISANICA
 District de Plovdiv
 Bulgarie

tél: (0301) 2-27-12
 2-11-61

Pour s'informer, on peut également s'adresser au siège de B.E.A. (Bulgara Esperanto Asocio).

Tél: (02) 32-40-68

Ni ridu kune ...

- Ĉi tie, diras la dommastrino, ni kutimas manĝi la restaĵojn.

- Bonege, Sinjorino! Mi rezervos ilin por vi.

Sur la kvietaj bordoj de ĉarma rivereto, fiŝisto fiŝas. Estas logike. Promenanto haltas samloke kaj rigardas lin fiŝanta. Unu horo pasas. Nenio. Eĉ ne la plej eta ekmordo. Du horoj pasas. Ankoraŭ nenia fiŝo. Tri horoj forfluas. Nenio, nenio, nenio. Sed la fiŝisto ne moviĝas, nek la promenanto. Ambaŭ rigardatas la flosaĵon kiu estas senmova, kiel ili.

- Ankaŭ vi estas fiŝisto? demandas finfine la gobi-incitemulo (1).

- Ho ne! respondas la promenanto. Mi ne havus la paciencon.

(1) Inciteti la gobion: franca populara esprimo: fiŝkapti.

Sinjorino Blumenthal donas grandan vesperon kun balo. Subite, post vigla valso, ŝi ekrimarkas, ke ŝia perla koliero malaperis. La situacio postulas multe da takto kaj da lerteco.

- Serĉemulo, ŝi diris, turnante sin al la ĉe-estantaro, ĵus priŝtelis mian perlan kolieron. Mi ne gardos venĝemon kontraŭ li se li bonvolas redoni ĝin en tiun arĝentan pokalon, kiam ni estos senlumigintaj la salonon. Atentu, mi malŝaltas.

Post kelkaj minutoj, Sinjorino Blumenthal redonas la lumon kaj ekkrias, mirkonsternita: la pokalo malaperis!

En tribunalo, oni akuzas knabegon, ke li ŝtelis horloĝon. Pro senpruveco, la juĝistoj estas devigataj liberigi lin.

- Vi estas malkondamnita dank'al la dubo. Ĉu vi havas demandon al la tribunalo?

- Jes. La horloĝo, nun, ĉu mi povas konservi?

La tokso-ŝakranto recitigas al sia ido la lecionon de historio:

- Ĉu vi povas diri al mi, kiu estis Jeanne d'Arc?

- Jes, paĉjo. Jeanne d'Arc estis kvindek kilogramoj da pura heroino.

En Meksikio, dimanĉon matene, en preĝejo, multege da kultantoj ĉeestas la kantmeson, kiam malfermita la pordon, viro eniras en la sanktan lokon. Li ne estas demetinta sian *sombrero*-n.

- *Señor! El sombrero! El sombrero!* flustras al li voĉo.

La ulo antaŭeniras sen tuŝi al sia kapvesto.

- *Señor!* oni flustras al li ĉiuflanke. *El sombrero! El sombrero!*

La sunbrunigita Meksikiano pluas al la altaro sen demeti sian *sombrero*-n. Ĉirkaŭ li la murmuro plilalutiĝas.

- *El sombrero! El sombrero por favor, señor!*

Nekonfuzeble, la viro alvenas antaŭ la pastron kiun li forpuŝas, kaj turnante sin al la genuantaj fideluloj, li lanĉas:

- Kaj nun, laŭ unuanima peto, mi tuj kantas por vi "*El sombrero*"-n!

Rions ensemble ...

- *Ici, dit la patronne à la nouvelle bonne, nous avons l'habitude de manger les restes.*

- *Parfait madame. Je vous les mettrai de côté.*

Sur les bords tranquilles d'une charmante petite rivière, un pêcheur pêche. C'est logique. Un promeneur s'arrête à sa hauteur et le regarde pêcher. Une heure se passe. Rien. Pas la moindre touche. Deux heures se passent. Toujours aucun poisson. Trois heures s'écoulent. Rien, rien, rien. Mais le pêcheur ne bouge pas et le promeneur non plus. Tous deux contemplent le bouchon, immobile comme eux.

- *Vous aussi vous êtes pêcheur? questionne enfin le taquineur de goujons.*

- *Oh non! répond le promeneur, je n'aurais pas la patience.*

Madame Blumenthal donne une grande soirée dansante. Tout à coup, après une valse endiablée, elle s'aperçoit que son collier de perles a disparu. La situation exige beaucoup de tact et de doigté.

- *Un mauvais plaisant, dit-elle en s'adressant à l'assistance, vient de me subtiliser mon collier de perles. Je ne lui en garderai pas rancune s'il veut bien le restituer dans cette coupe d'argent une fois que nous aurons fait l'obscurité dans le salon. Attention, j'éteins.*

Quelques minutes plus tard, Madame Blumenthal redonne la lumière et pousse un cri de stupeur: la coupe a disparu!

Au tribunal, un gars est accusé d'avoir volé une montre. Faute de preuves, les juges sont contraints de le remettre en liberté.

- *Vous êtes acquitté au bénéfice du doute. Avez-vous une question à poser au tribunal?*

- *Oui. La montre, maintenant, est-ce que je peux la garder?*

Le trafiquant de drogue fait répéter la leçon d'histoire à son rejeon:

- *Tu peux me dire qui était Jeanne d'Arc?*

- *Oui, papa. Jeanne d'Arc, c'était cinquante kilos d'héroïne pure.*

Au Mexique, un dimanche matin, dans une église, un grand nombre de fidèles assiste à la grand'messe quand, ouvrant la porte, un homme pénètre dans le lieu sacré. Il a conservé son large sombrero sur la tête.

Señor! El sombrero! El sombrero! lui chuchote une voix.

Le type avance sans toucher à son couvre-chef.

- *Señor! lui souffle-t-on de toutes parts. El sombrero! El sombrero!*

Le Mexicain basané avance toujours vers l'autel sans retirer son sombrero. Autour de lui la rumeur s'amplifie.

- *El sombrero! El sombrero por favor, señor!*

Imperturbable l'homme parvient devant le prêtre qu'il écarte, puis se tournant vers les fidèles agenouillés, il lance:

- *Et maintenant, à la demande générale, je vais vous chanter "El sombrero".*

Blinkenbergajoj

Malgranda internacia malspritaĵaro.

Estas necesege, ke ĉiuj Francoj estu plene (tiel) dulingvaj. Sed oni devas esti realismaj: unu el ili estu la angla.

Valéry Giscard d'Estaing
Iama franca Prezidento

... la alia povas esti, ekzemple, la germana aŭ la araba, ĉar evidentas, ke ne plu estas necese por Franco, paroli france.

Petit sottisier international.

Il est indispensable que tous les Français soient totalement (sic) bilingues. mais il faut être réaliste : l'une de ces langues doit être l'anglais.

Valéry Giscard d'Estaing
Ancien Président de la
République française.

... l'autre pouvant être, par exemple, l'allemand ou l'arabe, car il est évident qu'il n'est plus indispensable pour un Français, de parler français.

- o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o -

La 12-erara teksto.

En la jena teksto, enŝoviĝis 12 gramatikaj eraroj. Per atenta legado, vi retrovu ilin.

Noto: la sama eraro ripetita, enkalkuliĝas nur unu fojon.

Je la alia flanko de la fosaĵo, Lambon kun kelkaj floroj en la hararo kaj kun streĉita vizaĝo ŝi okupis sin al la pintigado de maldika vergo. Ŝiaj piedoj pendis en la akvon, kiu odoraĉis al kano kaj ŝlimo. Kiam la vergo kontentige estis tranĉita Lambon komencis ĉasi la malmultajn libelulojn, kiu sidis sur la akvolilioj. Tio estis sensenca agado ĉar en la palaco estis sufiĉe de manĝaĵo, kaj por la preferata edzino de la reĝo, ne estis necesa kapti libelulojn por ŝiaj mangoj. Sed Muna komprenis, ke Lambon faris tion, ĉar jam dum pluraj tagoj ŝi sidis tie, vane atendente, kaj ĉar iel ŝi devis pasi la tempon. Kiam ŝi kaptis paron de libeloj, ŝi rezignis pri tio, ŝi ĵetis la vergon en la akvo, kie ĝi restis flotanta, ree sidigis kun ambaŭ libeluloj en la mano, rigardante ilin dum momento kaj tiam forgesante ilin.

Le jeu des 12 fautes.

Dans le texte suivant se sont glissées 12 erreurs grammaticales. A vous, par une lecture attentive, de les retrouver.

Note : La même erreur répétée, ne compte que pour une fois.

Vicki Baum
Amo kaj morto en Balio
El la germana tradukis P.H. Mooij

Traduction de ce texte :

De l'autre côté du fossé, était assise Lambon avec des fleurs dans les cheveux et, le visage crispé, elle était occupée à tailler en pointe une mince baguette. Ses pieds pendaient dans l'eau, qui sentait mauvais le roseau et la vase. Quand la baguette fut convenablement taillée, Lambon se mit à chasser les rares libellules qui étaient posées sur les nénuphars. C'était une activité insensée car dans le palais il y avait assez à manger et pour l'épouse préférée du roi, il n'était pas nécessaire d'attraper des libellules pour ses repas. Mais Muna comprit que Lambon faisait cela parce que, depuis plusieurs jours déjà, elle était assise là, attendant en vain, et que, d'une façon ou d'une autre elle devait tuer le temps. Quand elle eût attrapé un couple de libellules, elle y renonça, elle jeta la baguette à l'eau, où elle resta flottante, se rassit avec les deux libellules dans la main, les regardant pendant un moment et puis ne pensant plus à elles.

NEKONFORMISMAJ

ELDIROJ.

Kiom mi bedaŭras,
Sinjoro, esti devigata difekti la
iluziojn en kiuj vi plezurigas.

Georges Courteline

Nia leganto, S-ro G. Pirlot, el Oostende (Belgio) sendis al ni eltranĉaĵon de la gazeto "La voix du Nord" (La Norda Voĉo), en la mardo 28a de majo 1991 rilatanta savekzercon sekve al ŝajniga akcidento okazinta en la estonta tunelo sub la Manika maro. Oni legas en ĝi :

"Se auskulti S-ron Drevet (1), tiu granda premiero estas ankaŭ granda sukceso. "Estas la konkludo de pluraj monatoj de kunlaboro. Ekde septembro 1989, ĉiuj koncernataj servoj vizitis komunan trejnadon kaj ĉiuj homoj bone konas unu la alian ... tio, kio ne malhelpas la problemoj pri lingvo". - Mi petas ... Tio ŝajnas sensencaĵo. Tamen ... Ĉe la PAF (2) ĉiuj estas dulingvaj, kompreneble, sed ĉe la fajrobrigadanoj aŭ la policistoj, la konversacioj estas pli ol klopodigaj, kvankam ĉiuj konas unu la alian, havas la liston tre precizan de la telefonnumeroj de la aliaj, la sceno estis kelkfoje kvazaŭ ŝajnigado, kaj okaze de reala akcidento, oni povas demandi sin kio okazus".

Oni povas ankaŭ demandi sin kio okazos sur niaj vojoj kaj aliloke, kiam la landlimoj estos transpaseblaj de ĉiuj Eŭropanoj inkluzive de la orientanoj.

Ha, Babelo kiam vi tenas nin ...

- (1) Subprefekto, kiu direktis la ekzercon (NDLR).
(2) Aera kaj landlima polico (NDLR).

- o - o - o - o - o - o - o - o - o - o -

LA TRIMONATA

OPINIO.

Oni regas pli facile la popolojn incitante iliajn pasiojn ol zorgante pri iliaj intereso.

Gustave Le Bon
Franca kuracisto kaj sociologo
(1841-1931)

PROPOS NON

CONFORMISTES.

Combien je regrette,
Monsieur, d'avoir à vous gâter les
illusions où vous vous complaisez.

Georges Courteline

Notre lecteur, M. G. Pirlot, d'Ostende (Belgique), nous a envoyé une coupure du journal "La Voix du Nord" du mardi 28 mai 1991 relatant un exercice de sauvetage à la suite d'un accident simulé dans le futur tunnel sous la Manche. On y lit :

"A entendre M. Drevet (1), cette grande première est aussi une grande réussite. "C'est l'aboutissement de plusieurs mois de travail en commun. Depuis septembre 89 tous les services concernés ont suivi une formation commune et tout le monde se connaît bien ... ce qui n'empêche pas les problèmes de langue". Pardon ? Ça semble aberrant, et pourtant ... A la PAF (2), tout le monde est bilingue, bien sûr, mais chez les pompiers, les gendarmes ou les policiers, les conversations téléphoniques sont plus que laborieuses. Chacun a beau se connaître, avoir la liste très précise des numéros de téléphone des autres, la scène avait parfois des allures de mascarades et, en cas de réel accident, on peut se demander ce qui se passerait".

On peut aussi se demander ce qui se passera sur nos routes et ailleurs quand les frontières seront devenues perméables à tous les Européens y compris ceux de l'Europe de l'Est.

Ah ! Babel quand tu nous tiens ...

- (1) Sous-préfet ayant dirigé l'exercice (NDLR).
(2) Police de l'Air et des Frontières (NDLR).

- o - o - o - o - o - o - o - o - o - o -

LA PENSEE DU

TRIMESTRE.

On domine plus facilement les peuples en excitant leurs passions qu'en s'occupant de leurs intérêts.

Gustave Le Bon
médecin et sociologue français
(1841 - 1931)

En nia leterkesto.

Nia abonanto, S-ro G. Pirlot, profesoro en Oostende (Belgio) delonge dediĉas sin al kolektado de informoj pri la instruado de Esperanto en la Universitatoj kaj superaj Institutoj el la tuta mondo. Do li petas de ni disvastigi alvokon kiun li direktas al la instruistoj. Tion ni volonte faras.

Enketo pri Esperanto-kursoj en Universitatoj kaj superaj institutoj dum 1991-1992.

Estimata koleg(in)o,

(...)

La planita libreto titoliĝos "Esperanto en Universitatoj kaj superaj institutoj- Skizo pri la situacio dum 1991-1992". Ĝi enhavos nur E-kursoj kiuj okazas (-is, -os) dum tiu periodo, sed NE PLU duan parton pri la leĝa stato de Esperanto en la lernejoj.

Krome, ĉar tiu libreto ne vendiĝas (apenaŭ 15 ekzempleroj de la 8a eldono estis venditaj ĝis hodiaŭ), mi eldonos ĝin NUR por miaj informintoj (kiuj ricevos SENPAGE DU ekzemplerojn) kaj por antaŭmendantoj (ĝis la 30a de aprilo 1992).

Jen mia laborplano :

- 15.05.1991 : dissendo de ĉi tiu alvoko kun enketilo.

- 15.01.1992 : dissendo de revoko, laŭ-necese.

- 15.04.1992 : limdato por repondoj (ilin mi nepre havu antaŭ tiu dato).

- 05.92 : kompostado.

- 06.92 eldono kaj dissendado.

Mi esperas ke, kiel ĝis nun, vi samideane konsentos informi pri kursoj, kiujn vi mem gvidas en universitato (aŭ en samnivela instituto) KAJ, laŭeble, sciigi ankaŭ pri alilokaj kursoj. (...)

La enketilo enhavas rubrikojn plenigendajn pri :

- la lernejo, (nomo, adreso, ktp).

- la kursgvidant(in)o(j) titolo, adreso, pagata aŭ ne).

- la kurso (deviga, nedeviga, daŭro, nivelo(j), enhavo, ĉu ekzamenoj ? ktp

- Rimarkoj kaj subskribo.

ESPERANTO-95 pretas sendi al francaj interesatoj fotokopion de blanka enketilo kontraŭ koverto afrankita.

Dans notre boîte aux lettres.

Notre abonné, M. G. Pirlot, professeur à Ostende (Belgique) se consacre depuis longtemps à recueillir des renseignements sur l'enseignement de l'espéranto dans les universités et Instituts supérieurs du monde entier. Il nous demande donc de diffuser un appel qu'il adresse aux enseignants. Ce que nous faisons bien volontiers.

Enquête sur les cours d'espéranto dans les Universités et instituts supérieurs en 1991- 1992.

Cher(e) collègue,

(...)

Le livret envisagé s'intitulera "L'espéranto dans les Universités et les Instituts supérieurs. Esquisse sur la situation en, 1991- 1992". Elle ne comprendra que les cours qui ont (eurent, auront) lieu pendant cette période, mais N'AURA PLUS la deuxième partie sur la situation légale de l'espéranto dans les écoles.

De plus, du fait que ce livret ne se vend pas (à peine 15 exemplaires de la 8ème édition ont été vendus à ce jour), je ne l'éditerai que pour mes informateurs (qui en recevront GRATUITEMENT DEUX exemplaires) et pour ceux qui l'auront commandé (avant le 30 avril 1992).

Voici mon programme :

- 15.05.1991 : envoi de cet appel avec questionnaire.

- 15.01.1992 : envoi d'une relance, si nécessaire.

- 05.04.92 : date limite pour les réponses (elles doivent me parvenir sans faute avant cette date).

- 05.92 : composition.

- 06.92 : édition et expédition.

J'espère que, comme jusqu'à présent, vous accepterez "confraternellement" de m'informer sur les cours que vous même dirigez dans une Université (ou dans un Institut de même niveau) ET, autant que possible, de m'informer sur les cours qui ont lieu ailleurs (...)

Le questionnaire comprend des rubriques à remplir concernant :

- l'école (nom, adresse, etc)

- le (la) (les) responsable(s) du cours (titres, adresse, rémunéré ou non),

- le cours (obligatoire, facultatif, durée, niveau(x), contenu, examens ?, etc.

- Remarques et signature.

ESPERANTO-95 est disposée à envoyer aux intéressés en France une photocopie de questionnaire vierge contre une enveloppe affranchie.

(Traduction de C.C.)

S-ro Pirlot, vere tre kooperera, pri kio ni ne povas tro danki lin, sendas al ni eltranĉaĵon de (belga) gazeto pri televido *Télépro*, de la 11.04.1991, en kiu leganto sugestas ion pri la projekto *Euronews*; la tagnoktaj eŭropaj novaĵoj.

" Mi trovas tiun ideon pri konkurenco al CNN pere de Eŭropa kunlaborado tre pozitiva por la evoluo de la spiritistoj en Eŭropo.

Kiel filologo, mi interesiĝas pri la lingvistika flanko de la projekto, kiu levas kelkajn problemojn koncerne principojn.

Se la Britoj malestas la entreprenon estus logike ne dissendi en la angla aŭ se jes, laŭ plena justeco, estas nenia kialo por ne dissendi en la nederlanda, la dana kaj la portugala. En kiu(j) lingvo(j) la BBC dissendos sian propran ĵurnalon ?

Ŝajnas, ke oni elektis la sistemon kun sama bildo kaj kvin diversaj sonoj. Ĉu kostus tiom plimultekoste aldoni tri lingvojn por ke neniu sentu sin duaranga eŭropa civitano ? Kompare kun la riĉaĵoj elspezataj en la tradukaktivecojn de la C.E. (1) ĉu tio estus troa ?

Mi persone preferas la sinsekvan uzadon de malsimilaj lingvoj, kio povas progresigi la scipovon de tiuj lingvoj, la aŭskultado akompanata de bildoj estas bona rimedo por lernado. Komprenoble subtitoligo estus nepre necesa, sed tio igas la problemon pli komplika.

Kiom ĉio estus pli simpla se niaj respondeculoj agnoskus la intereson por la facileco de komunikado inter niaj popoloj de ĝeneraligita scipovo de neŭtrala kaj akirebla de ĉiuj lingvo, kiel Esperanto ! Taŭgan subtitoligo en tiu lingvo kaj ĉiuj povus aŭskulti la aliulan lingvon sen nenion perdi el la senco, je minimuma financa kosto !

Tio ne estas utopio sed nur manko de politika volo ŝuldata al resto de naciismo kaj sinsekvo de antaŭjuĝoj.

Y.F. el Ham-sur-Heure

(1) La C.E. : la eŭropaj Komisionoj. (Trad. de C.C.)

oooOooo

AL EUROPA ENCIKLOPEDIO DE LA SINDIKATISTO.

Celante la post-1992-an Eŭropon, la regiona sekcio de Namur de l'tutbelga sindikataro FGTB (1) provcele ĵus dotis sin per Esperanto-fako. Provaĵe, ĉi tiu tuj ambicie spitis al si, alfrancigi la jusan verkon 272-paĝan de la Fondaĵo André Renard : Kompreni : Enciklopedio de la sindikatisto" pri sociala juro, ekonomio, Eŭropo, fiskelegaro, institucioj kaj organizaĵoj, komunikado kaj komunikiloj, labororganizado, sekureco kaj higie-

(1) FGTB : Belga Ĝenerala Federacio de la Laboro.

M. Pirlot, décidément très coopératif, ce dont nous ne saurions trop le remercier, nous envoie une coupure du journal (belge) de télévision Télépro du 11.04.1991 dans lequel un lecteur fait une suggestion au sujet du projet Euronews, l'info européenne 24 h/ 24.

"Je trouve cette idée d'une concurrence à CNN via une collaboration européenne très positive pour l'évolution des mentalités en Europe.

En tant que philologue, je suis intéressé par l'aspect linguistique du projet, qui ne manque pas de poser quelques problèmes de principes.

Si les Britanniques sont absents de l'entreprise, il serait logique de ne pas diffuser en anglais, ou alors, en toute équité, il n'y a aucune raison de ne pas diffuser en néerlandais, en danois et en portugais. En quelle(s) langue(s), la BBC va-t-elle diffuser son journal à elle ?

On semble avoir opté pour le système de la même image avec cinq sons différents, cela coûterait-il tellement plus cher d'ajouter trois langues pour que personne ne se sente citoyen européen de seconde zone ? A côté des fortunes investies dans les activités de traduction des C.E. serait-ce excessif ?

Je préfère personnellement l'utilisation successive de langues différentes, ce qui peut faire avancer la connaissance de ces langues, l'écoute accompagnée d'images étant un bon moyen d'apprentissage. Bien sûr un sous-titrage serait indispensable, mais ceci rend le problème plus complexe.

Combien tout ne serait-il pas plus simple si nos responsables reconnaissaient l'intérêt de la facilité de communication entre nos peuples que représenterait la connaissance généralisée d'une langue neutre et accessible à tous comme l'espéranto ! Un bon sous-titrage dans cette seule langue et tous pourraient écouter la langue de l'autre sans rien perdre du sens, avec un coût financier minimal !

Ceci n'est pas une utopie, mais seulement un manque de volonté politique provoqué par un reste de nationalisme et une série de préjugés.

Y.P. de Ham-sur-Heure.

oooOooo

VERS UNE ENCYCLOPEDIE DU SYNDICALISTE.

Le cap sur l'Europe de 1992, la régionale FGTB (1) de Namur vient de se doter à titre expérimental d'un département "Espéranto". Comme pièce d'épreuves, il s'est aussitôt lancé le défi ambitieux de réaliser la traduction en langue internationale du récent ouvrage de 272 pages de la Fondation André Renard "Comprendre : Encyclopédie du Syndicalisme" portant sur le droit social, l'économie, l'Europe, la fiscalité, institutions et organisations, médias et communication, organisation du travail, sécurité et hygiène, syndicalisme et doctrine. En vue de prévenir tout "belgicisme" et de lui assurer d'emblée une

(1) FGTB := Fédération Générale du Travail belge.

no, sindikatisma kaj doktrino. Por antaŭeviti
ian ajn belgismon kaj tuj certigi maksimuman
internaciecon, tiu ĉi titana laborado okazos en
intima ligiteco kun la anglalingvaj espe-
rantistoj de SATEB (2) ĵus publikigitaj sian
Handy English/ Esperanto ABC pri terminoj
uzataj de la TUC-sindikatoj (3) kaj aktivuloj
de la transmanika laborista movado.

Gekamaradoj kapablaj helpi en la elfran-
cigado povas rekte sin turni al FGTB/
Esperanto, 3 rue des Brasseurs B-5000 Namur.
(*Le Travailleur Espérantiste*, jul-aŭg. 1991)

- (2) SATEB : SAT en Britio.
(3) TUC : Brita sindikataro.

"VERONA 92"

La 1-a Eŭropa Esperanto-Kongreso

oooOooo

Ĉesigante la tradicion kaj pikincititaj de
la urĝeco de la solvo al la lingva problemo en
Eŭropo, kaj antaŭ ol fakta stato stariĝos, kiu
farus el Eŭropo novan Kebekion aŭ novan
Belgion, Esperanto-grupo en la norditalia urbo
Verono, animata de samideano Salvatore
ARGENTINO, kuraĝe prenis sur sin la takson
organizi la unuan Eŭropan Esperanto-
Kongreson, kiu okazos en Verona de la 5 ĝis la
10-a de junio 1992, kaj kies temo estos "La
problemoj de interkomunikado en la Eŭropa
Komunumo". Tiu temo estos debatata en la
ĉeesto de ekstermovadaj respondeculoj, politi-
kistoj, reprezentantoj de partioj kaj de pro-
eŭropaj movadoj.

Samtempe, la kongresanoj pliprofunde
traktos la temon "Esperanto kaj Eŭropo" por
aperigi eŭropan strategion celante la interna-
cian lingvon kaj la eventualajn organiza-
jndecidojn komune farendajn.

La adreso de la sekretariejo de la Orga-
niza Komitato estas la jena :

Vicolo Ghiacciaia 3
37100 Verona
Italio
Tel : 045-500481

Sed, kompreneble, eblas por la francaj
esperantistoj, aliĝi ĉe la nacia asocio :

Franca Unuiĝo por Esperanto
4 bis, rue de la Cerisaie
75004 Paris
Tél : 42 78 68 86

Ĝis la 31.12.91 la aliĝkotizo estas 70 000
liroj, t.e. ĉ. 318 FF. La junuloj profitas je 50%-a
rabato.

*internationalité maximale, ce travail titanesque se
fera en liaison étroite avec les espérantistes anglo-
phones de SATEB (2) qui viennent justement de
publier un "Handy English / Esperanto ABC des
termes utilisés par les syndicalistes du TUC (3 et les
militants du mouvement ouvrier d'outre-Manche.*

*Les camarades susceptibles d'aider à la
traduction de français en espéranto peuvent
s'adresser directement à FGTB/ Esperanto, 3 rue
des Brasseurs 5000 Namur - Belgique.*

(*Le Travailleur Espérantiste*, juil août 1991)

- (2) SATEB : branche britannique de S.A.T.
(3) TUC : Syndicats britanniques.

"VERONA 92"

Le 1er Congrès Européen d'espéranto

oooOooo

*Rompant avec la tradition, et aiguillonnés par
l'urgence à résoudre les problèmes des langues en
Europe, et avant que ne s'établisse un état de fait
qui ferait de l'Europe un nouveau Québec ou une
nouvelle Belgique, un groupe d'espérantistes de la
ville d'Italie du Nord Vérone, animé par le "sami-
deano" Salvatore ARGENTINO, a courageusement
pris sur lui la tâche d'organiser le premier Congrès
européen d'Espéranto, qui se déroulera à Vérone du
5 au 10 juin 1992, et dont le thème sera : "Les
problèmes de l'intercommunication dans la Com-
munauté européenne". Ce thème sera débattu en
présence de responsables étrangers au Mouvement
espéranto (autorités locales, académiciens, hommes
politiques, représentants de partis et de Mou-
vements pro-européens).*

*En même temps, les congressistes appro-
fondiront le thème "l'Espéranto et l'Europe" afin
de dégager une stratégie visant la langue interna-
tionale et les éventuelles décisions d'organisation à
prendre en commun.*

*L'adresse du secrétariat de comité d'orga-
nisation est la suivante :*

Vicolo Ghiacciaia 3
37100 Verona
Italie
tel : 045-500481).

*Mais, bien entendu, il est possible aux
espérantistes français de s'inscrire auprès de l'asso-
ciation nationale :*

Union Française pour l'Espéranto
4, bis rue de la Cerisaie
75004 Paris
Tél : 42 78 68 86

*Jusqu'au 31.12.91, les frais de participation sont
de 70 000 liras, soit environ 318 francs. Les jeunes
bénéficient d'une réduction de 50%.*

Diversaj novaĵoj.

Osny. Okaze de la 1-a Osny-Karnavalo, la 2-an de junio 1992, la asocio ESPERANTO-95 realigis florumitan ĉaron kiu indigis tiun lastan je beligan pokalon, donacitan de la urbestro kaj enmanigita de S-ro Gourmelen, urbestro de Osny al S-ro Cavalié, prezidanto de ESPERANTO-95.

Pasporta Servo. Kadre de tiu gastigada Servo, la asocio akceptis iajn gastojn. Aparte, S-ron Mark Fettes, ĉefredaktoron de la UEA-revuo Esperanto kaj freŝdate S-ron Thomas M. Eccardt, prezidanton de la Esperanta klubo de New York. Tial, de nun, ni povas certigi, ke la kvin mondpartoj sinsekvis en Osny.

Lasta minuto. La kolegiestrino de la kolegio Ste Appoline en Courdimanche [Kurdimans] (parto de la nova urbo Cergy-Pontoise [Serĵi-Pontuaz] deklaris sin favora al la starigo de Esperanta klubo en sia lernejo. Ni esperas, ke ni povos konfirmi tiun fondon en nia venonta numero.

Albanio. La UEA-informilo Nro 8 sciigas nin, ke la 9-an de marto 1991, estis fondita la unua E-organizaĵo en Albanio. La nova ligo mencias, ke jam ĝi havas 192 anojn. "Tio estas rimarkinda atingo, notas la informilo supre citita, se konsideri ke en tiu lando dum jardekoj, ne eblis publike instrui Esperanton, organizi kunvenojn de lernantoj aŭ parolantoj, aŭ teni kontaktojn kun la internacia movado. En Albanio, kiel en Rumanio, la esperantistoj agis kaŝe, mankopiante lernolibrojn kaj vortarojn, pludonante rarajn ekzemplerojn de libroj kaj revuoj, kunvenante etgrupe en siaj hejmoj".

Anonceto.

Komi Respublika Esperanto-Biblioteko (Sovetunio)

Syktyvkara Esperanto klubo "Norda Stelo" anoncas pri fondo de Komi respublika Esperanto-biblioteko.

Ni turnas nin al ĉiuj Esperanto-Asocioj E-ligoj, E-klubo kun peto pri helpo por kompili E-bibliotekon.

Ni anticipe dankas vin, se vi donacos al ni librojn, ĵurnalojn, broŝurojn, ktp.

Ĉiu donaconto ricevos dankkarton.

Adresoj por kontaktoj kaj sendoj:

- 1.- SU-167026
KOMI SSR, SYKTYVKAR-26
a/k 1069
ESPERANTO-KLUBO "Norda Stelo".
- 2.- SU-167031
KOMI SSR, SYKTIVKAR
str. Nevelskaja, 53 - 6
Sidorov Anatolij.

Nouvelles diverses.

Osny. Carnaval. A l'occasion du 1er Carnaval d'Osny, le 2 juin 1991, l'association ESPE-
RANTO-95 avait réalisé un char fleuri qui lui a valu une coupe magnifique offerte par la municipalité et remise par M. Gourmelen, maire d'Osny à M. Cavalié, président d'ESPERANTO-95.

Pasporta Servo. Dans le cadre de ce service d'hébergement l'association a reçu un certain nombre d'hôtes. En particulier M. Mark Fettes, rédacteur en chef de la revue Esperanto, de l'UEA, et tout récemment, M. Thomas M. Eccardt, président du groupe espérantiste de New-York. Si bien que, d'ores et déjà nous pouvons affirmer que les cinq continents ont défilé à Osny.

Dernière minute. Mme le Principal du Collège Ste Appoline à Courdimanche (partie de la ville nouvelle de Cergy-Pontoise) s'est déclarée favorable à la création d'un club "Espéranto" dans son établissement. Nous espérons pouvoir confirmer cette création dans notre prochain numéro.

Albanie. Le bulletin d'information Nro 8 de l'UEA nous apprend que le 9 mars 1991 a été fondée la première organisation espérantiste d'Albanie. La nouvelle ligue signale qu'elle a déjà 192 membres". Ce qui est un résultat remarquable, note le bulletin précité, si l'on considère que dans ce pays, depuis des décennies, il n'était plus possible d'enseigner l'espéranto en public, d'organiser des réunions d'apprenants ou de locuteurs, ou d'avoir des contacts avec le Mouvement international. En Albanie, comme en Roumanie, les espérantistes agissaient en cachette, copiaient à la main des méthodes et des vocabulaires, se passant de rares exemplaires de livres et de revues, se réunissant chez eux par petits groupes".

Petite annonce.

Bibliothèque Espéranto de la République des Komis (Union soviétique).

Le club espéranto de Syktyvkar (chef-lieu) "Norda Stelo" annonce la fondation de la bibliothèque espéranto de la République des Komis.

Nous nous adressons à toutes les associations espérantistes, ligues ou clubs en les priant de nous aider à constituer cette bibliothèque.

Nous vous remercions par avance, pour vos envois de livres, journaux, brochures, etc.

Chaque donateur recevra une lettre de remerciement.

Adresses pour les contacts et les envois:

- 1.- SU-167026
KOMI SSR, SYKTYVKAR-26
a/k 1069
ESPERANTO-KLUBO "Norda Stelo".
- 2.- SU-167031
KOMI SSR, SYKTYVKAR
str. Nevelskaja, 53 - 6
Sidorov Anatolij.

1

2

3

4

5

Solvo de la ludoj.

Solution des jeux.

Serĉu la entrudulon (paĝon 19)

Cherchez l'intrus (page 19)

Sur sanga tero

estas romano de Julio Baghy, daŭrigo de lia romano *Viktimoj*

est un roman de Julio Baghy, la suite de son roman *Viktimoj*

- o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o -

Krucvortenigmoj (paĝon 21)

Mots croisés faciles (page 20)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	T	I	R	O	L	K	A	N	T
2	R	E	I	R	O		P	A	R
3	A	L	M	O	Z	P	E	T	I
4	N	E	A		A	E	R	U	J
5	K	I	R	K		K	O	R	A
6	V	O	K	A	L	O		I	R
7	I	M	I	T		J	E	S	A
8	L	E	N	S	A		K	T	
9	A		D	I	N	A	R	O	J
10	N	E	A	M	A	T	A		U
11	I	D		I	S		N	E	Ĝ
12	M	U	E	L	I	L	E	T	O
13	E	N	L	A	D	I	G	A	S

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	F	E	I	N	R	A	K	O	N	T
2	L	I	N		A	L	I	N	E	U
3	O	R	F	I	N	O		K	A	L
4	R	O	L	O		J	E	L	P	I
5	B		A	M	P	O	L		U	P
6	R	I	M	E	S		P	A	D	
7	A	K		T	I	T	O	L	A	S
8	S	O		E	K	I	R	I		A
9	I	N	O		O	R	T	A	N	T
10	K	O	L	I	Z	I	I	N	T	E

- o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o -

Miscitaĵo (paĝon 20)

Citation rectifiée (page 20)

Mi ne diras, ke la angla ne estas klara ; mi diras, ke la franca, kiam ĝi imitas la anglan ĉesas esti tia..

Je ne dis pas que l'anglais n'est pas clair ; je dis que lorsque le français imite l'anglais, il cesse de l'être.

Michel Bréal

Michel Bréal

- o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o -

La 12-erara teksto (paĝon 25)

Le jeu des 12 erreurs (page 21)

Je la alia flanko de la fosaĵo sidis Lambon kun kelkaj floroj en la hararo, kaj kun streĉita vizaĝo ŝi okupis sin pri la pintigado de maldika vergo. Ŝiaj piedoj pendis en la akvo, kiu odoraĉis je kano kaj ŝlimo. Kiam la vergo kontentige estis tranĉita, Lambon komencis ĉasi la malmultajn libelojn, kiuj sidis sur la akvolilioj. Tio estis sensenca agado, ĉar en la palaco estis sufiĉe da manĝaĵo, kaj por la preferata edzino de la reĝo ne estis necese, kapti libelojn por siaj manĝoj. Sed Muna komprenis, ke Lambon faris tion, ĉar jam dum pluraj tagoj ŝi sidis tie, vane atendente, kaj ĉar iel si devis pasigi la tempon. Kiam ŝi kaptis paron da libeloj, ŝi rezignis pri tio ; ŝi ĵetis la vergon en la akvon, kie ĝi restis flosanta, ree sidiĝis kun ambaŭ libeloj en la mano, rigardante ilin dum momento kaj tiam forgesante ilin.

Vicki Baum . *Amo kaj morto en Balio*